

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Tereza Frömmelová

Odhalování drogových trestných činů se zaměřením na moderní
kriminalistické metody

Diplomová práce

Olomouc 2021

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Odhalování drogových trestných činů se zaměřením na moderní kriminalistické metody vypracovala samostatně a citovala všechny použité zdroje. Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 107 875 znaků včetně mezer.

V Olomouci 27. 8. 2021

Tereza Frömmelová

Na tomto místě bych ráda poděkovala JUDr. Lence Bradáčové, Ph.D., za odborné rady, poskytování cenných připomínek, vstřícnost a ochotu při vedení této diplomové práce.

Obsah

Seznam použitých zkratek	6
Úvod	8
1 Vymezení základních pojmů	10
1.1 Droga, návyková a omamná látka	10
1.2 Drogové trestné činy	11
1.2.1 Primární drogové trestné činy.....	12
1.2.2 Sekundární drogové trestné činy	13
1.3 Organizovaný zločin.....	13
1.4 Protidrogová politika.....	15
1.5 Kriminalistická metoda	16
2 Nadnárodní právní úprava týkající se OPL	18
2.1 Mezinárodní smlouvy.....	18
2.2 Legislativa EU.....	19
3 Orgány podílející se na odhalování drogové kriminality	20
3.1 Policie ČR.....	20
3.2 Celní správa.....	21
3.3 Další vnitrostátní orgány	22
3.4 Mezinárodní orgány a orgány EU	22
4 Odhalování pomocí operativně pátrací činnosti.....	27
4.1 Použití informátora.....	28
4.1.1 Informátor jako důkazní prostředek	29
4.1.2 Úvahy de lege ferenda – informátor	30
4.2 Vládní návrh nové zákonné úpravy beztrestnosti agenta	31
4.3 Spolupráce zpravodajských služeb a policie při odhalování drogových trestných činů	32
5 Využití expertiz při odhalování drogových trestných činů	34
5.1 Provedení expertizy – odborné vyjádření versus znalecký posudek.....	35
5.1.1 Příklad pěstování konopí na střeše Mendelovy univerzity	35
5.1.2 Budou CBD automaty nové growshopy?	37
5.2 Mechanoskopie.....	39
5.2.1 Projekt Reliéf.....	40
6 Odhalování nových psychoaktivních látek.....	42
6.1 Systém včasného varování	43

7	Odhalování obchodu s OPL v prostředí internetu.....	45
7.1	Případ „Peroxid“.....	47
7.2	Případ „AIRBUS“ a „KOMP“	47
8	Odhalování OPL v zásilkách.....	49
9	Odorologie.....	52
9.1	Odhalování OPL pomocí speciálně vycvičených psů	52
9.2	Přístrojová odorologie	53
9.2.1	Ramanův spektrometr.....	53
9.2.2	Speciální vozidla k odhalování OPL	54
	Závěr.....	56
	Literatura	58
	Abstrakt	66
	Klíčová slova	66
	Abstract.....	66
	Keywords.....	66

Seznam použitých zkratek

BIS	Bezpečnostní informační služba
CBD	cannabidiol
EMCDDA	The European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction (Evropské monitorovací centrum pro drogy a drogovou závislost)
ESLP	Evropský soud pro lidská práva
EU	Evropská unie
Eurojust	The European Union's Judicial Cooperation Unit (Jednotka Evropské unie pro justiční spolupráci)
Europol	European Police Office
Interpol	International Criminal Police Organization
IP	Internet protocol
Listina	usnesení předsednictva České národní rady 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky
MDMA	3,4-methyldioxymethamfetamin (extáze)
NPC	Národní protidrogová centrála
NPS	nové psychoaktivní substance
OČTŘ	orgány činné v trestním řízení
OPL	omamné a psychotropní látky
OSN	Organizace spojených národů
OSŘ	zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
SRN	Spolková republika Německo
TrŘ, trestní řád	zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním
TrZ, trestní zákoník	zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
WHO	World Health Organization (Světová zdravotnická organizace)

- zákon o Celní správě ČR** zákon č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky
- zákon o elektronických komunikacích**
zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích
- zákon o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních**
zákon č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních
- zákon o návykových látkách** zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů
- zákon o některých službách informační společnosti**
zákon č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti
- zákon o Policii ČR** zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky
- zákon o Vězeňské službě ČR** zákon č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážní České republiky
- zákon o zpravodajských službách**
zákon č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky

Úvod

Tématem této diplomové práce je odhalování drogových trestných činů se zaměřením na moderní kriminalistické metody. Vybrala jsem si ho z toho důvodu, že obchod s drogami se neustále rozrůstá, a to hlavně v prostředí internetu, vznikají nové omamné a psychotropní látky, které nejsou zaneseny v seznamech zakázaných látek, a pachatelé drogových trestných činů zdokonalují metody, jak se vyhnout odhalení. Proto musí být zdokonalovány již existující kriminalistické metody odhalování drogových trestných činů, ale i vynalézány nové, zvláště nové technologie k detekci omamných a psychotropních látek (OPL).

Cílem této práce není podat kompletní výklad o veškerých metodách, kterými policejní orgány drogové trestné činy odhalují, a ani o tom, jak přesně je vyšetřují. Záměrem také není podat výklad všech podpůrných operativně pátracích prostředků a operativně pátracích prostředků, protože ty byly mnohokrát zpracovány v jiných odborných pracích. Chci poukázat na některé z těchto metod a postupů, identifikovat jejich aktuální problémy a ukázat možnosti jejich řešení, ale rovněž poukázat na nové kriminalistické technologie k detekci drog. Nepůjde tedy o kompletní výklad vyšetřování drogových trestných činů, ale cílem je zaměřit se na fázi odhalování, kdy jsou drogové trestné činy latentní. V práci jsem použila metodu popisnou, a to hlavně v jejím úvodu při vymezení základních pojmů a uvedení do problematiky, ale i v závěru práce, kde se zaměřuji na nové technologie detekce OPL. Při identifikaci problémů operativně pátrací činnosti využívám metodu analýzy, při srovnávání případu growshopů s nyní se rozšiřujícími tzv. CBDmaty pak metodu komparace.

Práce je kromě úvodu a závěru členěna do devíti kapitol, které jsou dále rozděleny na podkapitoly. V prvních kapitolách jsou vymezeny základní pojmy, například kriminalistická metoda a drogové trestné činy. Také se v této kapitole zaměřím na vymezení pojmu organizovaný zločin, protože právě obchod s drogami je pro organizované zločinecké skupiny hlavní činností. V první kapitole se budu věnovat také pojmu protidrogová politika, protože si myslím, že je důležité pochopit, proč je v dnešní době kladen důraz na odhalování drogových trestných činů a jaké mezinárodní závazky vážou Českou republiku k povinnosti odhalovat drogovou kriminalitu. Dále v úvodních kapitolách uvádím přehled orgánů a institucí, které se na odhalování drogových trestných činů podílejí.

Těžiště práce spočívá ve dvou úkolech: vymezit počáteční operativně pátrací činnosti policistů a celníků a podrobněji rozebrat některé podpůrné operativně pátrací prostředky a operativní pátrací prostředky. Nejdříve identifikuji problémy využití institutu informátora a následně představím návrhy de lege ferenda na jejich řešení.

Dále se věnuji metodám expertního zkoumání drog, uvádím rozdíl mezi odborným vyjádřením a znaleckým posudkem a poukazuji na případ nedovoleného pěstování konopí na Mendelově univerzitě. V rámci kapitoly expertíz podávám výklad o novém projektu Reliéf, který je velkým úspěchem českých kriminalistů.

Velká část práce je zaměřena na možnosti odhalování nově vznikajících nebezpečných OPL a obchodu s drogami v rámci internetu. Jelikož jsou drogy zakoupené na internetu zasílány pomocí poskytovatelů poštovních služeb, zaměřila jsem se na to, jaké mají policisté a celníci možnosti při odhalování drog v těchto zásilkách. Konkrétně na prostředky stanovené trestním řádem a na nové technologie a přístroje, které jsou k detekci používány.

Jako zdroje jsem v této práci využila především odborné články z periodik Národní protidrogové centrály (NPC) a Celní správy ČR, ale také příslušné monografie a komentáře. Problematika, kterou se diplomová práce zabývá, není v žádné publikaci uceleně zpracována, protože přesné postupy odhalování jsou utajeny.

Pokud by práce měla být většího rozsahu, bylo by vhodné se věnovat více odhalování nových syntetických drog a obchodu s OPL v prostředí internetu.

1 Vymezení základních pojmů

1.1 Droga, návyková a omamná látka

Ústředním pojmem celé této práce je pojem *droga*. Tento termín je v různých odvětvích a oborech chápán rozdílně. Již z jazykového vyjádření plynou dva významy: léčivo a návyková látka neboli psychedelikum, jehož užívání je zákonem regulováno.¹ Nejčastěji je však používána definice Světové zdravotnické organizace (WHO) z roku 1969, která říká, že droga je „*jakákoliv substance, která je vpravená do živého organismu a může změnit jednu anebo více funkcí*“². V českém právním řádu není termín droga definován, i když je používán, například v zákoně o prekurech drog č. 272/2013 Sb. V právních předpisech se vyskytují hlavně pojmy návyková látka, omamná a psychotropní látka. Dle § 130 TrZ „*se návykovou látkou rozumí alkohol, omamné látky, psychotropní látky a ostatní látky způsobivé nepříznivě ovlivnit psychiku člověka nebo jeho ovládací nebo rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování*“³. Pojmy uvedené v tomto ustanovení trestní zákoník nedefinuje, pouze v § 289 odkazuje na zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, v jehož § 2 písm. a) je stanoveno, že „*návykovými látkami jsou omamné látky a psychotropní látky uvedené v přílohách č. 1 až 7 nařízení vlády o seznamu návykových látek*“⁴. Omamné látky jsou uvedeny v přílohách č. 1–3 a psychotropní látky v přílohách č. 4–7 nařízení vlády č. 463/2013 Sb., o seznamech návykových látek. Seznam těchto látek se velmi často mění, jelikož je nutné reagovat hlavně na nově vznikající syntetické návykové látky.

¹ MAHDALÍČKOVÁ, Jana. *Víme o drogách všechno?* Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 9–10.

² STRAUS, Jiří. *Metodika vyšetřování drogové kriminality*. Praha: Policejní akademie České republiky, 2006, s. 7.

³ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁴ Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Vyskytují se ojedinělé názory, že neexistující legální definice pojmu droga a neexistující vymezení jeho znaků může být považováno za neústavní, a to na základě porušení zásady nullum crimen sine lege zakotvené v čl. 39 Listiny.⁵ Tento názor se však neodráží v žádném rozhodnutí Nejvyššího soudu ani Ústavního soudu.

V novém vládním návrhu zákona o návykových látkách je přesnější vymezení návykové látky: „Pro účely tohoto zákona se rozumí návykovými látkami omamné látky a psychotropní látky přírodního nebo syntetického původu, které mají psychoaktivní účinky a současně jsou uvedené v některé z příloh č. 1 až 7 nařízení vlády o seznamech návykových látek.“⁶

Neztotožňuji se s uvedeným názorem, že by neexistující legální definice drogy porušovala zásadu nullum crimen sine lege, protože je vymezeno, co se rozumí návykovou látkou. Konkrétní látky jsou stanoveny nařízením vlády, které je podzákoným právním předpisem, jenž slouží ke konkretizaci zákona. Myslím si, že přijetí vládního návrhu rozšíření definice by bylo vhodné, protože zmiňuje i syntetické látky, které v současnosti představují významný problém, jak uvádím dále v této práci.

1.2 Drogové trestné činy

V ČR je tzv. „nulová tolerance drog“⁷, což znamená, že i přechovávání malého množství drogy je přestupkem dle § 39 odst. 2 písm. a) zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách. O trestný čin se jedná, jakmile je nepovolená látka přechovávána v množství větším než malém. Tuto hranici definuje příloha stanoviska trestního kolegia Nejvyššího soudu ČR sp. zn. Tpjn 301/2013.

⁵ MRAVČÍK, Viktor a kol. Omamné a psychotropní látky jsou když... – návrh legislativní definice omamných a psychotropních látek v ČR. *Trestněprávní revue* [online databáze], 2016, č. 5 [cit. 19. června 2021]. Dostupné z: databáze beck-online.cz.

⁶ Sněmovní tisk č. 864/0. Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 378/2007 Sb., o léčivech a o změnách některých souvisejících zákonů (zákon o léčivech), ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, ze dne 13. května 2020, s. 1.

⁷ MAHDALÍČKOVÁ, Jana. *Víme o drogách všechno?* Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 90.

1.2.1 Primární drogové trestné činy

Šest primárních drogových trestných činů upravuje TrZ:

1. **§ 283 TrZ „Nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy“** obsahuje nejširší skutkovou podstatu, kdy je postihováno nakládání s drogami, které není povoleno Ministerstvem zdravotnictví ČR dle zákona o návykových látkách a zákona o prekursorech drog. Tímto ustanovením však není postihováno nakládání s těmito látkami pro vlastní potřebu.⁸
2. **§ 284 TrZ „Přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu“** postihuje nepovolené držení v něm vymezených látek pro vlastní potřebu v množství větším než malém.⁹
3. **§ 285 TrZ „Nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku“** postihuje neoprávněné nakládání s rostlinami vymezenými nařízením vlády č. 455/2009 Sb.¹⁰
4. **§ 286 TrZ „Výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu“** postihuje samotné přechovávání prekursorů, náčiní či zařízení pro výrobu drog a vůbec nemusí být droga vyrobena, aby tento čin byl dokonán.¹¹
5. Dle **§ 287 TrZ „Šíření toxikomanie“** je trestné například i samotné nabádání někoho, aby bral drogy, nebo podpora jiného v užívání návykové látky kromě alkoholu.
6. Poslední drogový trestný čin je zakotven v **§ 288 TrZ**, jímž je postihován doping. Tato práce se netýká odhalování tohoto trestného činu, protože je dle mého názoru zcela odlišný od ostatních výše uvedených.

⁸ DRAŠTÍK, Antonín. *Trestní zákoník: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 2301.

⁹ Tamtéž, s. 2331–2342.

¹⁰ Tamtéž, s. 2350.

¹¹ Tamtéž, s. 2363–2364.

1.2.2 Sekundární drogové trestné činy

Sekundární drogové trestné činy jsou ty, které souvisí přímo s užíváním drog. Dle Evropského monitorovacího centra pro drogy a drogovou závislost (The European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, EMCDDA) lze rozlišovat různé kategorie, a to činy páchané pod vlivem drog nebo majetkovou trestnou činností za účelem opatřování přímo drog nebo finančních prostředků na jejich nákup. Jedná se také o trestné činy páchané v rámci drogových trhů, protože v tomto prostředí existuje vysoká kriminalita (vydírání, podplácení atd.).¹²

V této práci se nebudu zabývat odhalováním sekundární drogové kriminality, jelikož se nevyznačuje takovou mírou latence. Tyto trestné činy mají většinou oběť a na jejich odhalování tedy postačí i klasické kriminalistické metody, ale primární drogová kriminalita se často odehrává v prostředí internetu, je páchána organizovanými zločineckými skupinami, které mají dostatek financí, aby svou trestnou činností zastíraly a vytvářely nové metody, jak se vyhnout odhalení. Je tedy nutné vytvářet nové postupy pro odhalování velmi dobře skrytého drogového trhu.

1.3 Organizovaný zločin

Pojem *organizovaný zločin* není v žádném právním předpisu definován a na národní i mezinárodní úrovni vzniká více definic. Trestní zákoník v § 129 obsahuje pouze legální definici pojmu organizovaná zločinecká skupina a v § 107 je pak vymezen pachatel trestného činu spáchaného ve prospěch organizované zločinecké skupiny. § 361 TrZ vymezuje skutkovou podstatu trestného činu „účast na organizované zločinecké skupině“. O organizovanou zločineckou skupinu se jedná, pokud jsou kumulativně splněny tyto znaky: společenství alespoň tří osob, stabilní organizační struktura, rozdělení funkcí, dělba konkrétních činností a soustavné páchání úmyslné trestné činnosti. V TrZ je na několika místech (např. § 42 písm. o)) zmiňována i organizovaná skupina, která oproti organizované zločinecké skupině nemusí vykazovat takovou pevnou stabilitu a organizovanost a trestný čin může být organizovanou skupinou spáchán pouze jednorázově.¹³

¹² TEFUNKOVÁ, Michaela. *Možnosti zjišťování míry a struktury sekundární drogové kriminality v podmínkách České republiky*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2019, s. 12–14.

¹³ DRAŠTÍK, Antonín. In: DRAŠTÍK, Antonín. *Trestní zákoník: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 812–814.

Evropskou unií (EU) je uznáváno, že organizovaným zločinem je závažná trestná činnost, při níž spolupracují alespoň tři osoby a kterou páchají za účelem zisku, přičemž k tomu musí být splněny další tři znaky – například dlouhodobost činnosti, hierarchizace a organizace členů nebo používání násilí.¹⁴ Hlavním cílem organizovaného zločinu je dosáhnout co největšího zisku. Právě obchod s drogami je velmi výnosnou činností.

Z expertizních šetření provedených v roce 2016 a 2017 Institutem pro kriminologii a sociální prevenci vyplývá, že dlouhodobě je obchodování s OPL hlavní činností organizovaných zločineckých skupin.¹⁵ Tyto skupiny disponují velkými finančními prostředky, které získávají hlavně z obchodu s OPL. Tyto finanční prostředky mohou vynakládat na vynalézání nových postupů, jak nezákonný obchod s OPL lépe skrývat před policejními orgány. Využívají je ve velké míře i k podplácení úředníků nebo policistů. Korupce je mocným nástrojem pro utajování obchodu s OPL a ke zvýšení latence drogových trestných činů. Prostředky a postupy orgánů činných v trestním řízení (OČTŘ) k odhalování organizovaného zločinu musí být tedy neustále zdokonalovány.¹⁶ Jedná se hlavně o operativně pátrací prostředky dle § 158b an. TrŘ a také využití informátora dle § 73 zákona o Policii ČR a dle § 43 zákona o Celní správě ČR.

Pokud je organizovaný zločin páchán na území více států, setkáváme se s pojmy transnárodní, nadnárodní či mezinárodní organizovaný zločin. O transnárodní organizovaný zločin se dle Úřadu OSN pro drogy a kriminalitu jedná, pokud je trestný čin páchán na území více států, ale i pokud je páchán pouze v jednom státě, ale má značný vliv v další zemi. Transnárodní organizovaný zločin sílí s globalizací, rozšířením internetu nebo s rušením kontrol na hranicích států.¹⁷ Proto je nutné vyvíjet a zdokonalovat kriminalistické metody k odhalování obchodu s drogami v prostředí internetu a navazovat nové mezinárodní spolupráce, které by umožnily odhalovat mezinárodní organizovaný zločin.

¹⁴ COUFALOVÁ, Bronislava. Organizovaný zločin – vymezení pojmu. In: JELÍNEK, Jiří, (ed.) *Organizovaný zločin: (trestněprávní, trestněprocesní a kriminologické aspekty: sborník příspěvků z mezinárodní vědecké konference Olomoucké právnícké dny, květen 2014, trestní sekce*. Praha: Leges, 2014, s. 28–33.

¹⁵ CEJP, Martin. In: SCHEINOST, Miroslav a kol. *Trendy vývoje organizovaného zločinu a jeho vybraných forem*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2018, s. 35.

¹⁶ SCHEINOST, Miroslav. In: SCHEINOST, Miroslav a kol. *Trendy vývoje organizovaného zločinu a jeho vybraných forem*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2018, s. 9.

¹⁷ DEMKOVÁ, Marcela, JELÍNEK, Vladimír. Transnárodní organizovaný zločin jako globalizující se hrozba. *Bulletin Národní protidrogové centrály: Drugs & forensics bulletin*, 2016, č. 1, s. 45 a 48.

1.4 Protidrogová politika

Pojem *protidrogová politika* byl vymezen v § 2 písm. n) zákona č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů. Dle tohoto ustanovení se rozumělo protidrogovou politikou primární, sekundární a terciární prevence a soubor různých opatření, včetně právních, která mají za cíl snižovat dostupnost OPL, předcházet jejich užívání, rizikům a škodám v souvislosti s nimi, a to na státní úrovni i na úrovni samosprávy.¹⁸

Existují různé protidrogové politiky, tzn. jaký postoj zaujímá stát k regulaci nakládání a obchodu s drogami. Prvním přístupem je tzv. prohibice, kdy je zakázáno jakékoliv nakládání, obchodování či držení psychoaktivních látek, kromě použití k vědeckým účelům, ke kterým je však potřeba zvláštního povolení. Druhým přístupem je snižování následků a škod (harm reduction), kdy se stát soustředí na vzdělávání v oblasti drog, na prevenci, léčbu drogově závislých a na začleňování drogově závislých do společnosti. Další politikou je lékařský model, v němž je nejdůležitější role lékařů a léčba uživatelů drog. Tento přístup odmítá trestněprávní postihy jako účinný prostředek ke snížení užívání drog. Legalizace je kombinace výše uvedených přístupů a zaměřuje se jak na prevenci a osvětu v oblasti drog, tak na trestání obchodníků a výrobců drog. Některé návykové látky jsou povoleny, jiné podléhají regulaci a některé jsou úplně zakázané. Naopak dekriminalizace je přístup, jenž odmítá zákonnou regulaci a prosazuje volnost v oblasti drog.¹⁹

Aby protidrogová politika přinášela výsledky, musí být vytvářena i na krajské a místní úrovni. Tam její realizaci zajišťují zejména protidrogoví koordinátoři a protidrogové komise. Tyto politiky musí být v souladu celostátní úrovní, kterou v České republice vytváří Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky. Činí tak v souladu se společným závazkem k efektivnímu řešení a potírání světového problému drog, jenž je přílohou rezoluce Valného shromáždění OSN ze dne 19. dubna 2017 a jenž vychází z Deklarace z Dauhá o začlenění prevence kriminality a trestní justice do širší agendy OSN s cílem zaměřit se na sociální a ekonomické výzvy a prosazovat zákonnost na národní i mezinárodní úrovni a participaci veřejnosti z roku 2015.

¹⁸Zákon č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů, ve znění zákona č. 247/2014 Sb. § 2 písm. n).

¹⁹VRÁBLOVÁ, Miroslava a kol. *Drogové trestné činy*. Praha: Leges, 2018, s. 37–42.

Česká protidrogová politika je tedy vytvářena v souladu s unijní i mezinárodní protidrogovou politikou, které určují směr mezinárodní spolupráce i při odhalování drogových trestných činů.

Protidrogová politika v ČR nerozlišuje mezi legálními a nelegálními drogami a dává si za cíl zlepšovat represí i prevenci v této oblasti, vybudovat lepší síť adiktologických služeb nebo také regulovat nelegální trh s návykovými látkami na internetu.²⁰ Na unijní úrovni jsou výsledkem protidrogové politiky dva dokumenty, v nichž jsou stanoveny priority směřování této politiky: Strategie EU pro oblast drog a Akční plán pro oblast drog. Tyto plány vytváří Rada EU. Nová strategie na roky 2021–2025 byla schválena v prosinci 2020. Státy se v ní zavázaly, že budou usilovat o snižování nabídky drog, ale způsoby zachovávajícími lidská práva. Mimo jiné si strategie klade za cíl boj s organizovaným zločinem za využití spolupráce soudních a donucovacích orgánů a zpravodajských služeb nebo se zaměřit na kontrolu obchodu s drogami na internetu, který se mnohonásobně zvětšil právě v době pandemie covidu-19.²¹ Akční plán na roky 2021–2025 byl Radou EU schválen v červnu a podrobněji rozpracovává cíle stanovené ve strategii.

1.5 Kriminální metoda

Kriminální metody jsou součástí kriminální vědy, která je složena z teorie, metodologie a získaných poznatků. A právě metodologie je vytvořena z velkého množství kriminálních metod. Metodologie – a tedy i samotné kriminální metody – jsou souborem postupů, jak vysvětlit nějaký jev v reálném světě, jak ověřit konkrétní skutečnosti, že se staly tvrzeným způsobem. Kriminální metody lze rozdělit na metody kriminální vědy a metody kriminální praxe. První z nich mají za úlohu získávat vědecké poznatky a vytvářet tak lepší a nové postupy pro kriminální praxi. Metody kriminální praxe jsou již konkrétní postupy, jež kriminální vyšetřovatelé využívají při zkoumání stop, odhalování a vyšetřování trestných činů.

²⁰ Vláda České republiky. *Národní strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním 2019–2027* [online]. Vlada.cz, 15. května 2019 [cit. 16. října 2020]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/cz/ppov/protidrogova-politika/strategie-a-plany/narodni-strategie-prevence-a-snizovani-skod-spojonych-se-zavislostnim-chovanim-2019_2027-173695/.

²¹ Rada EU. *Rada schválila protidrogovou strategii EU 2021–2025. Tisková zpráva* [online]. Europa.eu, 18. prosince 2020 [cit. 11. července 2021]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2020/12/18/council-approves-the-eu-drugs-strategy-for-2021-2025/>.

Jsou využívány všeobecné poznávací metody (postupy pozorování, zapisování), převzaté metody z jiných vědních oborů, například z fyziky nebo chemie, a posledními jsou specifické kriminalistické metody jako rekognice, výslech, ohledání a další. Ne každá metoda je způsobilá stát se kriminalistickou. Musí být podložena vědeckými zjištěními, schopná zjistit a ověřit relevantní skutečnosti důležité pro trestní řízení a nesmí odporovat zásadám trestního řízení. Postupy nesmí být zákonem zakázány, a pokud je zasahováno do základních práv a svobod, musí je zákon dovolovat.²²

²² PORADA, Viktor a kol. *Kriminalistika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, s. 25–32.

2 Nadnárodní právní úprava týkající se OPL

2.1 Mezinárodní smlouvy

Od 20. století převažuje globální názor, že návykové látky jsou závažným sociálním, ekonomickým, zdravotním a bezpečnostním problémem, který je potřebné řešit na mezinárodní úrovni, a proto začaly vznikat protidrogové úmluvy.²³

Uvádím tedy jejich krátký přehled:

- **Jednotná úmluva o omamných látkách** obsahuje seznamy omamných látek, s kterými mají smluvní strany omezit nakládání a také trestně stíhat nelegální nakládání s nimi. Byl také ustanoven Mezinárodní úřad pro kontrolu omamných látek a Komise pro omamné látky.
- **Úmluva o psychotropních látkách** obsahuje seznamy psychotropních látek a zavazuje státy k tomu, aby omezily jejich používání.
- **Úmluva OSN proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami** je nejdůležitější, protože vymezuje trestné činy týkající se drog, které jsou uvedeny v seznamech výše uvedených dohod a které mají smluvní státy odhalovat a stíhat. Také pokládá základ mezinárodní spolupráce v boji proti nedovolenému obchodu s těmito látkami.

Drogová kriminalita, jak jsem již zmínila, je ve velké míře páchána v rámci mezinárodního organizovaného zločinu, proto je důležitá i **Úmluva proti nadnárodnímu organizovanému zločinu**.

²³ GŘIVNA, Tomáš a kol. *Kriminologie*. 5., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 377.

2.2 Legislativa EU

Právní akty EU také zavazují ČR v oblasti drog. Tyto předpisy navazují na úmluvy OSN a nejdůležitější z nich jsou:

- **Rámcové rozhodnutí rady č. 2004/757/SVV**, které zavazuje státy stíhat trestné činy nezákonného obchodu s drogami a prekursory, avšak za trestné rozhodnutí nepovažuje nakládání s drogami pro vlastní potřebu. Také stanovuje skutkové podstaty a sankce za tyto činy. Rozhodnutí rovněž stanovuje mírnější tresty pro pachatele, kteří pomohou odhalit další pachatele, což je dle mého názoru jeden z nejdůležitějších nástrojů odhalování, protože drogová kriminalita je vysoce latentní a je velmi těžké ji odhalit.
- **Směrnice Evropského parlamentu a Rady EU č. 2017/2103**, kterou bylo změněno výše uvedené rozhodnutí a zařadila mezi drogy i nově vznikající syntetické psychoaktivní látky.²⁴
- Pravidlům a povolením podléhá i nakládání s prekursory, což jsou látky, ze kterých se omamné a psychotropní látky vyrábějí. ČR je tedy vázána **nařízením Evropského parlamentu a Rady (Evropského společenství, ES) č. 273/2004 o prekursorech drog a nařízení Rady (ES) č. 111/2005** o pravidlech pro sledování obchodu s prekursory drog mezi ES a třetími zeměmi.²⁵

²⁴ VRÁBLOVÁ, Miroslava a kol. *Drogové trestné činy*. Praha: Leges, 2018, s. 75–87.

²⁵ DRAŠTÍK, Antonín. *Trestní zákoník: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 2299.

3 Orgány podílející se na odhalování drogové kriminality

3.1 Policie ČR

Orgán, který se nejvíce podílí na odhalování drogových trestných činů je Policie ČR. Její povinnost odhalovat trestné činy vyplývá z § 2 zákona o Policii ČR, který vymezuje věcnou působnost policie. Dle tohoto ustanovení plní úkoly stanovené TrŘ, předpisy EU a mezinárodními smlouvami.²⁶ Povinnost policie odhalovat trestné činy je také uvedena v § 158 odst. 1 TrŘ: „*Policejní orgán je povinen na základě vlastních poznatků, trestních oznámení i podnětů jiných osob a orgánů, na jejichž podkladě lze učinit závěr o podezření ze spáchání trestného činu, učinit všechna potřebná šetření a opatření k odhalení skutečností nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, a směřující ke zjištění jeho pachatele.*“²⁷

S tím souvisí § 12 odst. 2 písm. a) TrŘ, podle kterého se policejním orgánem rozumí Policie ČR. Členění policie je stanoveno závazným pokynem policejního prezidenta č. 03/2013, o plnění některých úkolů policejních orgánů Policie České republiky v trestním řízení, a je v něm uvedeno, že drogové trestné činy na místní úrovni odhalují obvodní oddělení obecné kriminality. Nejdůležitějším celostátním útvarům Policie ČR, jenž se podílí na odhalování organizované a mezinárodní drogové kriminality je Národní protidrogová centrála České republiky,²⁸ která spolupracuje zejména s Útvarem pro odhalování organizovaného zločinu a Kriministickým ústavem Praha. Ústav disponuje laboratořemi, kde je zkoumáno složení OPL. Kvůli mezinárodní drogové kriminalitě se musí do odhalování zapojovat i Služba cizinecké policie. Nepostradatelným je i Útvar zvláštních činností služby kriminální policie a vyšetřování Policie ČR, který je jako jediná složka policie oprávněna provádět operativně pátrací činnosti, jako je například odposlech či sledování osob a věcí.²⁹

²⁶ Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR ve znění pozdějších předpisů, § 2.

²⁷ Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, § 158 odst. 1.

²⁸ VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 11–29.

²⁹ NOŽINA, Miroslav, VANĚČEK, Miloš. *Národní protidrogová centrála 1991-2016*. Praha: Národní protidrogová centrála, 2016, s. 77–80.

3.2 Celní správa

Česká republika kvůli své poloze ve středu Evropy je tranzitní, ale i cílovou zemí pro pašování OPL. Pašeráci drog překračují hranice a porušují celní předpisy, a proto již za první republiky bojovali proti obchodu s drogami i příslušníci tehdejší finanční správy. V roce 2008 vznikla Celní protidrogová jednotka.³⁰

Základní úlohou celních orgánů je hlásit Ministerstvu zdravotnictví ČR zajištění návykových látek a prekursorů, které jsou přepravovány bez patřičných povolení vydávaných právě tímto ministerstvem.³¹

V roce 2016 vznikl útvar pátrání s celostátní působností, který je jednou ze složek Generálního ředitelství cel. V oblasti OPL tento útvar tvoří celní protidrogová jednotka a protidrogová oddělení na jednotlivých odborech pátrání, jež sídlí v Brně, Olomouci, Ostravě, Ústí nad Labem, Českých Budějovicích, Hradci Králové, Praze a v Plzni.³² Tyto složky mohou drogové trestné činy i vyšetřovat, ale nejčastěji je odhalí celníci z oddělení mobilního dohledu při jednotlivých celních úřadech, např. při namátkových kontrolách aut. Následně je předají Policii ČR k dalšímu vyšetřování.

Přímo na internetové stránce Celní správy ČR je uvedeno, že Celní správa ČR odhaluje určité trestné činy, např. spočívající v nelegální přepravě drog a zbraní. Prověřuje podezření, zda se trestný čin stal, odhaluje pachatele a opatřuje důkazy. Vyšetřování však většinou dále předává Policii ČR, ale někdy celé vyšetřování až po podání obžaloby vede Celní správa ČR.³³

Generální ředitelství cel se podílí na odhalování trestných činů dle § 4 odst. 1 písm. d) zákona o Celní správě ČR, ve kterém je stanoveno, že má postavení policejního orgánu ve věcech stanovených TrŘ.³⁴ Dle § 12 odst. 2 písm. d) TrŘ je policejním orgánem i pověřený orgán celní správy a je tak OČTŘ a má za povinnost dle § 158 odst. 1 TrŘ odhalovat trestné

³⁰ HOFFMAN, Pavel. Čtvrt století proti drogám. *Clo douane. Měsíčník celní správy České republiky*, 2015, roč. 49, s. 10.

³¹ ŠRAMKOVÁ, Dana a kol. *Celní správa ve funkčním pojetí*. Brno: Masarykova univerzita, 2012, s. 78.

³² Celní správa České republiky. *Schéma organizačního uspořádání Generálního ředitelství cel* [online]. Praha: Generální ředitelství cel, 2020, k 1. lednu 2020 [cit. 31. července 2021]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/o-nas/organizacni-struktura/Documents/grc.pdf>.

³³ Celní správa České republiky. *O Celní správě České republiky* [online]. Celnisprava.cz, 25. června 2021 [cit. 28. července 2021]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/o-nas/Stranky/o-ceske-cs.aspx#Trestn%C3%ADzen%C3%AD>

³⁴ Zákon č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů, § 4.

činy. Následné vyšetřování provádí dle § 161 odst. 2 TrŘ Policie ČR, kromě výjimek stanovených TrŘ.

Pokud tedy celní orgán zjistí, že jsou zde skutečnosti odůvodňující zahájení trestního stíhání, předá věc k vyšetřování Policii ČR dle § 162 odst. 1 TrŘ. Policie ale může požadovat, aby i nadále opatrovali důkazy celníci.³⁵ Povinnost předat případ policii je uvedena i v § 158 odst. 11 TrŘ.

3.3 Další vnitrostátní orgány

V § 12 TrŘ jsou uvedeny i další orgány, které jsou policejním orgánem a mají tak povinnost odhalovat trestné činy. Jsou jimi například Vězeňská služba České republiky, pokud se jedná o činy spáchané osobami ve vazbě, uvězněnými nebo v zabezpečovací detenci, popřípadě Vojenská policie či Bezpečnostní informační služba (BIS) a Úřad pro zahraniční styky a informace.³⁶

Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti spolupracuje na protidrogové politice, zpracovává data a vytváří z nich statistiky, různé odborné studie a publikace a také se věnuje výzkumné činnosti. Je rovněž koordinátorem mezinárodního Systému včasného varování, kterým státy rychle reagují na nové nebezpečné látky novými legislativními kontrolami. O tomto informačním systému pojednávám v kapitole 6.1 této práce.³⁷

Inspektorát omamných a psychotropních látek je organizační složkou Ministerstva zdravotnictví a vydává různá povolení v oblasti návykových látek a Celní správa ČR mu nahlašuje záchyty nelegálních látek.

3.4 Mezinárodní orgány a orgány EU

Jak jsem již uvedla, státy po celém světě si uvědomují velké nebezpečí, které přináší nelegální obchod s OPL a užívání návykových látek, a proto vzniká spousta mezinárodních dohod. Trh s návykovými látkami však státy nedokážou kontrolovat a postihovat transnárodní

³⁵ ŠÁMAL, Pavel, RŮŽIČKA, Miroslav. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád: komentář* [online databáze]. 7., doplněné a přepracované vydání. Praha: C.H. Beck, 2013, s. 2112–2113. [cit. 31. července 2021]. Dostupné z: [databáze beck-online.cz](https://www.beck-online.cz).

³⁶ Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, § 12.

³⁷ NMS, Úřad vlády ČR. *Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti* [online]. Drogy-info.cz, © 2015 [cit. 11. července 2021]. Dostupné z: <https://www.drogy-info.cz/nms/o-nas/narodni-monitorovaci-stredisko-pro-drogy-a-zavislosti/>

organizovaný zločin samostatně. Proto nestačí pouze uzavírat mezinárodní dohody a různé závazky k postihování drogových trestných činů, ale je nutné zřizovat mezinárodní nebo unijní orgány, které by pomáhaly vnitrostátním OČTŘ odhalovat drogové trestné činy.

V rámci OSN je nejdůležitějším orgánem, jenž se zabývá OPL, Komise OSN pro narkotika, která připravuje dohody a úmluvy a vytváří seznamy kontrolovaných látek. Pro potírání drogové kriminality je také důležitý Úřad OSN pro drogy a kriminalitu, který je složen ze dvou organizačních jednotek: z Programu OSN pro kontrolu drog a Střediska pro mezinárodní prevenci zločinnosti. Úřad sbírá a vyhodnocuje data a informace, pomáhá členským zemím s vytvářením protidrogové politiky a zakládáním institucí pro boj s drogami.³⁸ Také nabízí justiční školení, pomáhá s návrhy legislativy a velkou pozornost věnuje boji s mezinárodním organizovaným zločinem.³⁹

Mezinárodní rada pro kontrolu narkotik dohlíží na dodržování a plnění mezinárodních úmluv. Jednotlivé státy jí musí podávat pravidelná hlášení o legální výrobě a spotřebě drog. Česká republika je členem tzv. Dublinské skupiny, která byla založena pro boj s drogami a praním špinavých peněz. Koordinuje aktivity mezi členskými státy a také kontroluje dodržování a plnění úmluv OSN v dané problematice.

Na unijní úrovni velmi důležitým orgánem pro boj s drogovou kriminalitou je EMCDDA, protože shromažďuje a poskytuje informace o drogách, sleduje a kontroluje naplňování protidrogové strategie EU. Informace tomuto centru musí předávat i české Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti. EMCDDA je také hlavním centrem pro monitorování nových psychoaktivních látek.

Další unijní organizací je Pompidou Group, jejíž součástí je šest vědeckých platforem, mezi něž patří i spolupráce v justici nebo při kontrole evropských letišť. Mezi její členy patří zástupce Generálního ředitelství cel ČR.⁴⁰

³⁸ PRAGEN, Mirka a kol. Mezinárodní spolupráce v oblasti protidrogové politiky. Česká protidrogová politika jako součást globálního a evropského prostoru. *Zaostřeno na drogy* [online]. 2005, roč. 3, č. 4, s. 2–3 [cit. 11. července 2021]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/ppov/protidrogova-politika/koordinace/Zaostreno-200504.pdf>.

³⁹ MZV ČR. *Organizace spojených národů* [online]. Mzv.cz, © 2021 [cit. 11. července 2021]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/mission.vienna/cz/organizace_v_pusobnosti_mise/osn/index.html.

⁴⁰ PRAGEN, Mirka a kol. Mezinárodní spolupráce v oblasti protidrogové politiky. Česká protidrogová politika jako součást globálního a evropského prostoru. *Zaostřeno na drogy* [online], 2005, roč. 3, č. 4, s. 3–6 [cit. 11. července 2021]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/ppov/protidrogova-politika/koordinace/Zaostreno-200504.pdf>.

Velmi důležitým mezinárodním policejním orgánem pro odhalování drogových trestných činů je Interpol, jehož národní ústředna má sídlo v Praze. Mezi NPC a Interpolem existuje úzká justiční spolupráce, a to obzvláště v těch zemích, se kterými nemá Česká republika v této oblasti sjednány bilaterální dohody. Interpol také převzal databázi Reliéf, jež vytvořili čeští kriminalisté. O této databázi více pojednávám v kapitole 5.2.1.

NPC také úzce spolupracuje s Europol, a to formou různých dožádání nebo přítomností styčných důstojníků při centrále Europolu v Haagu. Styční důstojníci jsou zastoupeni i z řad celníků. Na odhalování a vyšetřování se významnou mírou podílí policejní orgán Eurojust, s nimž NPC vytváří různé vyšetřovací týmy.⁴¹ Vytváření společných vyšetřovacích týmů je upraveno i v § 71–74 ZMJS. V přípravném řízení koordinuje vytvoření takového týmu státní zástupce, jenž může využít pomoci Eurojustu a také jej musí o vytvoření týmu informovat. Dle těchto ustanovení lze vytvořit mezinárodní vyšetřovací tým i v případě, že není uzavřena mezinárodní smlouva; pokud však existuje, musí se postupovat podle ní. Vytvoření společného vyšetřovacího týmu je administrativně i technicky náročné, a proto se využívá jen při velmi náročných případech, například při odhalování velké organizované zločinecké skupiny páchající drogové trestné činy na území více států. Vyšetřování je tímto způsobem velmi urychleno, protože jsou společně získávány důkazní prostředky a není nutné podávat žádosti k provedení jednotlivých vyšetřovacích úkonů. Probíhá tak rychlá výměna informací o případu.⁴²

Europol nemá žádné výkonné ani vyšetřovací pravomoci, protože odhalování a vyšetřování trestných činů je pravomocí jednotlivých členských států EU. Funkce Europolu tedy spočívá hlavně ve sběru informací o trestných činech od jednotlivých členských států. Informace následně analytici z Europolu zpracovávají, třídí a zanášejí do informačního systému, do kterého pak mohou nahlížet složky odhalující trestné činy v jednotlivých členských státech. Jde o integrovaný informační systém, který spojuje všechny databáze, kterými Europol disponuje. Lze tak zjistit například vazby mezi členy organizovaných zločineckých skupin a teroristy. Europol také OČTŘ poskytuje rady prostřednictvím systému

⁴¹ NOŽINA, Miroslav, VANĚČEK, Miloš. *Národní protidrogová centrála 1991-2016*. Praha: Národní protidrogová centrála, 2016, s. 85–86.

⁴² NOVOTNÁ, Jaroslava. *Právní pomoc v cizím státu v přípravném řízení trestním* [online databáze]. 3. vydání. Praha: C.H. Beck, 2015, s. 131–135 [cit. 8. srpna 2021]. Dostupné z: databáze beck-online.cz.

SIENA. Významnou roli má Europol pro odhalování obchodu s drogami přes internet (více v kapitole 7), protože v této oblasti poskytuje členským státům školení, analýzy a softwary.⁴³

Mezinárodní spolupráce je upravena přímo v zákoně o Celní správě ČR v § 67 an., kde je také zmíněn Europol i Eurojust. Zde je uvedeno, že celníci mohou poskytovat donucujícím orgánům jiných států operativní informace nebo informace od orgánů jiných států požadovat, a to v rámci EU a schengenského prostoru a na základě mezinárodních dohod.⁴⁴

Mezinárodní spolupráce je upravena i v zákoně o Policii ČR v § 89 an. včetně spolupráce s Interpolem a Europolem. Na základě žádosti zahraničního bezpečnostního sboru může Policie ČR použít podpůrné operativně pátrací prostředky a operativně pátrací prostředky, zahraniční policisté za určitých podmínek mohou působit na území ČR a čeští policisté mohou působit v zahraničí.⁴⁵

Kromě uzavírání mezinárodních dohod, unijních předpisů a zakládání mezinárodních i unijních organizací existují tedy i další formy mezinárodní spolupráce pro potírání drogové kriminality. Policisté z různých zemí spolu přímo spolupracují a vyměňují si informace. Lze rovněž pronásledovat pachatele i za hranicemi vlastního státu, a to na základě bilaterálních dohod. Policisté se osobně setkávají nebo se styční důstojníci zúčastňují diplomatických misí. Jsou pořádány různé konference, na kterých si kriminalisté vyměňují své zkušenosti a poznatky. Celní správa ČR musí spolupracovat se zahraničím denně. Má přístup k různým sdíleným informačním systémům, například k Balkan-info, což je informační systém Světové celní organizace, který poskytuje informace o pašování na tzv. balkánské trase. Celní správa je rovněž členem různých pracovních skupin, např. Crystalu, kde spolupracuje se SRN na odhalování obchodu s pervitinem. Jsou také pořádány společné akce, při kterých je monitorována železniční, kontejnerová nebo letecká přeprava.⁴⁶

Existují i společná pracoviště policejních a celních služeb sousedních států. V roce 2008 vzniklo společné česko-polské pracoviště Náchod – Kudowa Slone. Na pracovišti pracují čeští policisté a celníci spolu s polskou pohraniční policií a polskými policisty. Je zřízeno

⁴³ POLANSKÝ, Zdeněk. EUROPOL je i pro celní správy. *Clo douane, Měsíčník celní správy České republiky*. 2018, roč. 52, s. 3, 6–7.

⁴⁴ Zákon č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů, § 63–68.

⁴⁵ Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, § 89–94.

⁴⁶ PRAGEN, Mirka a kol. Mezinárodní spolupráce v oblasti protidrogové politiky. Česká protidrogová politika jako součást globálního a evropského prostoru. *Zaostřeno na drogy* [online]. 2005, roč. 3, č. 4, s. 10–11 [cit. 11. července 2021]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/ppov/protidrogova-politika/koordinace/Zaostreno-200504.pdf>.

společné operační pracoviště a hlavním přínosem je rychlé předávání operativních informací. Další česko-polské pracoviště je na hraničním přechodu v Chotěbuzi. Polští i čeští policisté a celníci zde spolupracují na prevenci a odhalování organizovaného zločinu. Další, tentokrát společná česko-německá pracoviště se nachází v Petrovicích a ve Schwandorfu. Tato pracoviště slouží hlavně k rychlé výměně informací a spolupráci při dohledové činnosti.⁴⁷

⁴⁷ KOLINSKÁ, Martina a kol. Společná pracoviště policejních a celních služeb. *Clo douane, Měsíčník celní správy České republiky*, 2016, roč. 50, s. 8–9.

4 Odhalování pomocí operativně pátrací činnosti

Nejčastěji policejní orgány, jež jsou uvedeny ve 3. kapitole této práce, odhalují trestné činy před zahájením trestního stíhání v rámci první fáze přípravného řízení, jímž je prověřování podle § 158 TrŘ, ale i v průběhu trestního stíhání, pokud vyjdou najevo další skutky, které by mohly být trestnými činy. Dle § 158 odst. 1 TrŘ tak policejní orgán jedná na základě podnětů veřejnosti, jiných státních orgánů nebo trestních oznámení. Drogová kriminalita je však tzv. kriminalitou „bez oběti“, protože koneční uživatelé drog nemají zájem na odhalení svých dealerů. Vyznačuje se tedy vysokou mírou latence, tzn. že zůstává velmi dobře skryta. Latenci způsobuje také stále větší tolerance drog společností nebo právě páchaní těchto činů organizovanými zločineckými skupinami, které mají velmi vyspělé prostředky na zastírání trestných činů, jež páchají.⁴⁸ Policie tak k odhalování musí používat řadu utajených prostředků. K odkrytí skryté kriminality dochází v předprocesním stadiu při operativně pátrací činnosti policejních orgánů, jež zahrnuje operativně pátrací prostředky dle TrŘ a podpůrné operativně pátrací prostředky, které jsou upraveny v zákoně o Policii ČR, v zákoně o Celní správě ČR i v zákoně o Vězeňské službě ČR.

Operativně pátrací činnost je převážně utajovaná. Podmínky jejího výkonu jsou dány interními akty, které nejsou veřejně přístupné (např. závaznými pokyny policejního prezidenta). Tato činnost má průzkumný charakter, je prováděna na základě spíše neurčitých podnětů a následující postup se odvíjí podle sledovaného cíle (např. odhalení latentní kriminality nebo zabránění spáchání trestného činu).⁴⁹

Utajená činnost policejního orgánu je operativním pronikáním, v jehož rámci získává a prověřuje operativní informace, které mohou být podkladem pro zahájení úkonů trestního řízení k objasnění a prověření skutečností důvodně nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin dle § 158 odst. 3 TrŘ. Dále se případ operativně rozpracovává a dokumentuje v utajeném kriminálním spise.⁵⁰

⁴⁸ ZEMAN, Petr a kol. *Drogová kriminalita a trestní zákoník*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2015, s. 134–135.

⁴⁹ RŮŽIČKA, Miloslav. *K některým otázkám postupu policie a státního zástupce v souvislosti s využíváním operativně pátracích prostředků a tzv. skrytou reakcí policie na již páchanou trestnou činnost, možnosti ustavení specializovaných justičních orgánů pro stíhání korupce* [online]. Mvcr.cz, 5. prosince 2006, s. 4–5 [cit. 1. května 2021]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/korupce-opp-doc.aspx>.

⁵⁰ NĚMEC, Miroslav. *Kriminalistická taktika pro policisty a studenty Policejní akademie České republiky v Praze*. Praha: Abook, 2017, s. 173–176.

Policisté často prvotní poznatky o skryté drogové kriminalitě získávají ze své práce v zájmovém prostředí dle § 70 odst. 1 zákona o Policii ČR. Jedná se o prostředí, kde je vysoká kriminalita. K průniku do tohoto prostředí a pro získání informací z něj ještě před zahájením trestního řízení je dle § 70 odst. 2 zákona o Policii ČR policistovi umožněno využívat podpůrné operativně pátrací prostředky upravené v § 72 an. zákona o Policii ČR, jejichž používání nepodléhá tak přísným podmínkám, jako je tomu u operativně pátracích prostředků dle TrŘ⁵¹ a lze je použít před samotným trestním řízením. Operativně pátrací prostředky naproti tomu lze využít pouze v řízení o úmyslném trestném činu.

4.1 Použití informátora

Pro odhalování drogové kriminality, zvláště pak při organizovaném zločinu, má velký význam použití informátora, jenž je vymezen v § 73 zákona o Policii ČR. Tohoto prostředku může využívat i celní správa dle § 43 zákona o Celní správě ČR. Na tomto místě se zaměřím pouze na osobu policejního informátora.

Osoba informátora často pochází právě ze zájmového prostředí a kriminalistům se tak podaří získat informace z vnitřku organizované skupiny. Informátorovi je poskytována finanční odměna, kterou mohou policisté poskytnout dle §77 zákona o Policii ČR (tzv. zvláštní finanční prostředky jsou dalším podpůrně operativním pátracím prostředkem). Právě finanční ohodnocení informátora hraje dle mého názoru v odhalování drogových trestných činů významnou roli, protože drogově závislí mají často finanční problémy, a proto za peníze na nákup drog ochotněji spolupracují s policií.

Institut informátora by mohl být zaměněn s operativně pátracím prostředkem využití agenta dle TrŘ, které však podléhá mnohem přísnějším podmínkám. Informace získané prostřednictvím agenta lze v trestním řízení použít jako důkazní prostředek, což v případě informátora nelze. Informace od něj jsou nejčastěji jen podkladem pro zahájení úkonů trestního řízení nebo pro nasazení agenta. Dle § 73 odst. 1 zákona o Policii ČR musí být identita informátora utajena. Odtajnění osoby informátora by mohlo vést k ohrožení jeho života nebo rodiny. Policisté nesmí informace o této osobě sdělit ani soudci v případě žádosti o povolení odposlechů na základě informací, které jim informátor sdělil.

⁵¹ VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2014, s 300–302.

Tyto informace nemohou být sděleny na základě žádosti dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím.⁵² I v usnesení č. II. ÚS 812/06 Ústavní soud potvrdil, že policie nesmí prozradit informátora, i když se obžalovaný dotázal, zda je konkrétní osoba informátorem.⁵³

4.1.1 Informátor jako důkazní prostředek

V trestním řízení může informátor vystupovat pouze jako svědek, ale jen pokud je to zcela nezbytné. Kvůli ochraně jeho osoby před odplatou, například ze strany dalších členů organizované skupiny, může být využit institut utajeného svědka dle § 55 odst. 2 TrŘ, jenž může spočívat v utajení jeho identifikačních znaků i jeho vzhledu či prostřednictvím změny hlasu při jeho výslechu. Tento institut však oslabuje právo obhajoby obžalovaného. Zasahuje do jeho práva na spravedlivý proces dle čl. 6 bod 3. písm. d) EÚLP, a proto ESLP ve své judikatuře stanovil pravidla jeho použití:

- Musí být řádně odůvodněno, proč je nutné zachovat anonymitu svědka.
- K utajení má být použito takové opatření, které nejméně omezuje práva obhajoby, tedy musí být zachován princip subsidiarity.
- Obhajobě musí být umožněno svědka vyslýchat s vyloučením otázek směřujícím k odhalení jeho totožnosti.
- Odsouzení nesmí být postaveno výhradně na anonymním svědectví.⁵⁴

Při použití utajeného svědectví za výše uvedených podmínek je velice pravděpodobné, že dojde k odhalení informátora. Pak jej policie znovu nemůže využít a přichází tak o dlouhodobou „spojku“ se zájmovým prostředím.⁵⁵ Nejvyšší soud shrnul, že dle judikatury ESLP znovupoužití svědka jako informátora není důvodem pro jeho utajení.⁵⁶ ESLP všechny uvedené podmínky aplikoval ve věci Bátěk a ostatní proti České republice, v níž posuzoval, zda mohly české soudy utajit totožnost svědkyně, která byla policejní agentkou.

⁵² BUDKA, Ivan. *Využití právních nástrojů pro potírání organizovaného zločinu*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2017, s. 42–44.

⁵³ Ústavní soud: usnesení Ústavního soudu ze dne 28. července 2008, sp. zn. II. ÚS 812/06 (ÚS 1788/2008).

⁵⁴ REPÍK, Bohumil. *Lidská práva a závažné formy kriminality. Trestněprávní revue* [online databáze], 2006, roč. 5, č. 10, s. 285 [cit. 12. června 2021]. Dostupné z: databáze beck-online.cz.

⁵⁵ VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 300–302.

⁵⁶ Nejvyšší soud: stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 25. září 2014, sp. zn. Tpjn 301/2014 (č. 51/2014 Sb. rozh. a stan.).

Na rozdíl od Nejvyššího soudu ESLP uvedl, že sice u agentů oproti ostatním nezaujatým svědkům by jejich utajení mělo být zcela výjimečné, ale v tomto případě byla agentka utajena, aby nebylo ohroženo její další využití pro jiné operace. ESLP shledal tento důvod zcela legitimním a uvedl: „*Je si v tomto ohledu vědom obtíží, jimž čelí policie při vyhledávání a shromažďování důkazů v rámci odhalování a vyšetření trestných činů. Při plnění tohoto úkolu je stále častěji nucena využívat agenty, informátory a utajené metody, a to zejména v boji s organizovaným zločinem a korupcí (viz mutatis mutandis Ramanauskas proti Litvě, č. 74420/01, rozsudek velkého senátu ze dne 5. února 2008, § 49). Zájem veřejnosti na trestním stíhání korupčních praktik je nepochybný a existuje rovněž legitimní zájem policejních orgánů na tom, aby v případech korupce zůstala z operačních důvodů zachována anonymita agenta.*“ V uvedeném případě byly splněny i ostatní podmínky pro utajení.⁵⁷ Podle mého názoru tedy dle a maiori ad minus by mělo být možné utajit informátora jako svědka, který není oproti agentovi ve služebním poměru, a tedy je více nezávislý.

4.1.2 Úvahy de lege ferenda – informátor

Existují návrhy de lege ferenda, aby institut informátora byl upraven i v TrŘ. Jednalo by se o tzv. důvěrníka, který by byl upraven vedle informátora podle zákona o Policii ČR. Informace od této osoby by bylo možné použít snadněji v trestním řízení jako v případě agenta, ale šlo by o civilní osobu. Podle autorů těchto návrhů by pak nebylo tak snadné obhajobou namítat například policejní provokaci. Bylo by možné tuto osobu infiltrovat do prostředí, kde to není možné u agenta, a požívala by jisté ochrany, ale ne takové, jako je tomu u agenta.⁵⁸

Je pravdou, že právní úprava institutu informátora je kusá. Podrobnější úprava je obsažena pouze v interních aktech a v samotných zákonech je neurčitá a nekomplexní, přitom použitím informátora je vykonávána státní moc a interní akty by měly pouze doplňovat detaily, a ne suplovat zákon.⁵⁹

⁵⁷ ESLP: rozsudek senátu ESLP ze dne 12.01.2017, *Bátěk a ostatní proti České republice*, č. 54146/09, body 46.–47.

⁵⁸ BUDKA, Ivan. *Využití právních nástrojů pro potírání organizovaného zločinu*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2017, s. 89–90.

⁵⁹ FRYŠTÁK, Marek. Trestné činy proti měně de lege lata a de lege ferenda. *Kriminalistika* [online], 2008, č. 2. [cit. 13. června 2021]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/trestne-ciny-proti-mene-de-lege-lata-a-de-lege-ferenda.aspx>

Dle mého názoru je tak porušen čl. 1 Ústavy, protože jak uvedl Ústavní soud, pokud neurčitost ustanovení v právním předpisu je takové intenzity, že jeho obsah nelze stanovit ani pomocí obvyklých interpretačních postupů, je porušen požadavek právní jistoty, tedy čl. 1 Ústavy.⁶⁰ Úprava obsažená v interních aktech by tedy měla být přímo v zákoně o Policii ČR. Nemyslím si však, že z tohoto důvodu by měl být uzákoněn institut důvěrníka.

Také nemohu souhlasit s výše uvedeným názorem, že u důvěrníka by nebylo možné namítat obhajobou policejní provokaci. Nejvyšší soud ve svém stanovisku uvedl, že o provokaci se jedná, pokud policejní orgán podněcuje někoho ke spáchání trestného činu nebo vzbudí v někom úmysl ke spáchání trestného činu nebo i jakékoliv ovlivnění této osoby. O provokaci se nejedná, pokud tato osoba vykazuje vlastní iniciativu.⁶¹ Nejvyšší soud se několikrát touto otázkou zabýval i u drogových trestných činů a rozhodl, že o provokaci se nejedná, pokud policie obviněného v rámci operativního šetření vyhodnotila jako obchodujícího s drogami a pak s ním pouze realizovala obchod, kdy neurčovala množství ani cenu drogy.⁶² Většinou se sice judikatura v otázce provokace vyjadřuje přímo k policistům, ale podle mého názoru se musí provokace vztahovat i na informátory, protože je do určité míry podřízena příkazům policie. I Ústavní soud uvedl, že o provokaci se může jednat, pokud „*neutrální osoba nabídne uvedenému občanovi úplatek z policejních peněz*“.⁶³

Pokud je tedy možné namítat obhajobou policejní provokaci u informátora, tím spíše by to mělo být možné u důvěrníka, který by byl v pevnějším spojení s policií. Z uvedených důvodů dospívám k názoru, že nový navrhovaný institut je nadbytečný. Myslím si, že policie by spíše měla i nadále využívat prostředek informátora, protože je méně formální a jeho použití není podmíněno povolením soudu nebo soudce.

4.2 Vládní návrh nové zákonné úpravy beztrestnosti agenta

Již jsem zmínila operativně pátrací prostředek použití agenta. Není cílem této podkapitoly podat podrobný výklad tohoto institutu, protože byl již popsán v mnoha odborných pracích. Chtěla bych však zmínit vládou navrhovanou novelu TrŘ, která by měla sjednotit úpravu beztrestnosti (nově by se jednalo o nestíhatelnost) agenta do § 158e TrŘ.

⁶⁰ Ústavní soud: náleží Ústavního soudu ze dne 28. února 1996, sp. zn. Pl. ÚS 9/95 (N 16/5 SbNU 107).

⁶¹ Nejvyšší soud: stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 25. září 2014, sp. zn. Tpjn 301/2014 (č. 51/2014 Sb. rozh. a stan.).

⁶² Nejvyšší soud: usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. února 2004, sp. zn. 5 Tdo 1366/2004 (č. 553/2004 Sb.)

⁶³ Ústavní soud: usnesení Ústavního soudu ze dne 8. října 2002, sp. zn. II. ÚS 552/01.

Je navrhováno, aby agent nebyl stíhán za činy, kterých se dopustí v rámci odhalování zločinů dle § 158e odst. 1 TrŘ, a pro jeho nestíhatelnost by již nemusela být splněna podmínka, že se takového činu dopustil v rámci organizované zločinecké nebo teroristické skupiny. Dnes je zakotven taxativní výčet trestných činů, pro které je agent beztrestný. Nyní je navrhován po vzoru slovenské právní úpravy taxativní výčet činů, za které bude agent naopak stíhán vždy. Těmito návrhy je reagováno na roztržičnost právní úpravy tohoto operativního prostředku a také z důvodu, že agent je často podrobován zkouškám, jejichž splnění vyžadují lidé ze zájmového prostředí, aby si ověřili, že se nejedná o agenta. Tyto zkoušky „spolehlivosti“ však často agent nemůže splnit, protože by byl za ně stíhán.⁶⁴ Pokud by existovala možnost plnit tyto zkoušky, které drogové organizované skupiny vyžadují, než mezi sebe vpustí nového člena, byla by podle mého názoru větší šance drogové trestné činy agentem odhalit. Pokud by se tak zvýšila četnost využívání profesionálního agenta, nemusela by policie spoléhat v takové míře na informátory.

4.3 Spolupráce zpravodajských služeb a policie při odhalování drogových trestných činů

Chtěla bych ještě krátce zmínit, že období informátora mohou využívat i zpravodajské služby. Konkrétně BIS může dobrovolně a utajeným způsobem poskytovat služby fyzická osoba starší 18 let a tu je BIS povinna ochraňovat.⁶⁵ Z uvedeného vyplývá hlavní rozdíl oproti policejnímu informátorovi, a to že BIS je povinna tuto osobu chránit. Myslím si, že pokud by tato záruka ochrany byla dána i policejnímu informátorovi, byl by pak ochotnější poskytnout více informací a policie by tak snadněji rozkryla strukturu drogového gangu. Takováto ochrana by však byla finančně nákladná a mnoho policistů by jen ochraňovalo informátory. Je tedy potřeba zamyslet se nad tím, jaké jsou možnosti využití získaných informací tajnou službou pro trestní řízení, tedy možnosti spolupráce policie a zpravodajské služby.

Dle § 12 odst. 2 písm. f, g, h TrŘ jsou zpravodajské služby policejními orgány a tedy OČTŘ, ale pouze v řízeních vlastních příslušníků. Zpravodajské služby ale mohou s policií spolupracovat na základě § 14 a § 78 zákona o Policii ČR, dle kterých policie spolupracuje

⁶⁴ Sněmovní tisk č. 642/0. Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, ze dne 13. listopadu 2019, s. 53–56.

⁶⁵ Zákon č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě, ve znění pozdějších předpisů, § 15.

s dalšími orgány a předává informace zpravodajským službám ČR, pokud to však neohrozí plnění jejích úkolů.

Zpravodajské služby předávají informace policii na základě § 8 odst. 3 zákona o zpravodajských službách za předpokladu, že nedojde k ohrožení cílů zpravodajské služby. Z uvedených ustanovení však nevyplývá, že by tajné služby měly za úkol odhalovat trestnou činnost a odhalovat ji jako policie. Například na Slovensku a v Británii zákony přímo stanoví, že informační služby podporují policii v předcházení trestné činnosti, a to zvláště organizované kriminalitě. Pokud zpravodajové informace předají, policie na základě těchto zjištění může zahájit operativně pátrací činnost.⁶⁶

Myslím si, že zpravodajské služby jsou často dobře informovány o strukturách organizovaných zločineckých skupin a mají větší možnosti proniknout do zájmového prostředí než policie, proto by bylo přínosné, kdyby spolupráce mezi těmito složkami byla užší. Došlo by tak ke zvýšení počtu odhalení drogových trestných činů, jež jsou páčány v rámci organizovaného zločinu.

⁶⁶ HAVRÁNEK, Daniel. Právní rámec spolupráce zpravodajských služeb a Policie České republiky. *Správní právo* [online], 2014, s. 170–177 [cit. 24. června 2021]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/docDetail.aspx?docid=21840070&doctype=ART&>

5 Využití expertiz při odhalování drogových trestných činů

Při odhalování drogových trestných činů je potřebné nejprve drogu najít, dále zjistit, o jakou látku se jedná a jaké je její množství, protože většinou nebývá čistá a míchá se s jinými látkami (například aby marihuana neobsahovala množství THC, které by bylo trestné). Existuje mnoho kriminalistických metod a přístrojů, které policejní orgány využívají. Nejčastěji jsou to vycvičení psi k vyhledávání drog nebo různé technické prostředky, například rentgenové přístroje. Těmto metodám se věnuji v kapitole 9. Tyto primární prostředky však nestačí k úplnému odhalení a následnému sběru důkazů, proto musí být stopy podrobovány kriminalistickým expertizám.

Kriminalistická expertiza je metoda kriminalistické praktické činnosti, která je nutná k odhalování, zajištění a objasnění kriminalisticky relevantních skutečností, ke kterým je potřeba velmi odborných znalostí. Při odhalování drogových trestných činů jsou důležité zejména tyto:

- **Toxikologická expertiza** zkoumá jedy, léčiva, omamné a psychotropní látky a další. Jsou zkoumány přímo tyto látky nebo zajištěné předměty či biologický materiál, který je obsahuje. Je zodpovídáno mnoho otázek. Například zda zajištěné stopy obsahují nějaké drogy a jaké je jejich množství? Jedná o prekursor? Jak byla předmětná látka vyrobena?
- **Chemicko-technologická expertiza** je potřebná při odhalování velkovýroby drog, kdy jsou používány velké stroje. Odpovídá například na tyto otázky: Může zařízení drogu vyrobit, jakým způsobem a v jakém množství? Je rostlina drogou? Kolik je možné připravit dávek ze zajištěné látky? Jakým způsobem látka působí na člověka?⁶⁷
- Velmi podobnou metodou je **mechanoskopická expertiza**, která určuje, zda předmět byl použit ke spáchání trestného činu nebo kterým předmětem byl trestný čin spáchán. Jedná se však o metodu fyzikální.⁶⁸ Tato metoda byla využita v projektu Reliéf, o kterém pojednávám dále.

⁶⁷ STRAUS, Jiří. *Metodika vyšetřování drogové kriminality*. Praha: Policejní akademie České republiky, 2006, s. 39–41.

⁶⁸ NĚMEC, Miroslav. *Kriminalistická taktika pro policisty a studenty Policejní akademie České republiky v Praze*. Praha: Abook, 2017, s. 264.

5.1 Provedení expertizy – odborné vyjádření versus znalecký posudek

Na provádění expertizy se účastní OČTŘ, znalci nebo různé instituce podávající odborné posouzení nebo znalecký posudek. OČTŘ musí zvážit, zda je nutné skutečnost důležitou pro trestní řízení odborně posoudit. Například zda zabavený bílý prášek je drogou nebo jaké látky přesně obsahuje. Dle § 105 odst. 1 TrŘ má orgán vyžadovat primárně odborné vyjádření, a pokud to pro složitost věci nepostačuje, pak znalecký posudek. Dle § 127 odst. 1 občanského soudního řádu (OSŘ) může odborné vyjádření podat pouze orgán veřejné moci, ale v trestním řízení to může být jakákoliv osoba, která má potřebné odborné znalosti, například vysoké školy, jež disponují dobře vybavenými laboratořemi. Odborné vyjádření je oproti znaleckému posudku neformální, nejsou pro něj předepsány žádné náležitosti a může obsahovat pouze odpověď na otázku, kterou OČTŘ položil.⁶⁹ Ve většině drogových případů kriminalisticko-technické expertizy provádí odbory kriminalistických expertiz krajských ředitelství Policie ČR nebo Kriminalistický ústav Praha, které mohou podat odborné vyjádření i znalecký posudek. Jelikož je dle mého názoru odborné vyjádření definováno vágně, neurčitě a není definováno, co se rozumí složitějším případem, myslím si, že OČTŘ spíše vyžadují znalecké posudky.

5.1.1 Případ pěstování konopí na střeše Mendelovy univerzity

Chtěla bych na tomto místě zmínit případ, na němž je znázorněno, jak je důležité, aby OČTŘ pečlivě vyhodnotil, komu zadá vypracování znaleckého posudku. V roce 2013 policie podnikla zátahy na tzv. growshopy. Jednalo se o prodejny, kde bylo možné koupit potřeby pro pěstování konopí. Následně bylo několik desítek lidí obviněno z šíření toxikomanie. Při vyšetřování jednoho z těchto případů si ostravští kriminalisté vyžádali znalecký posudek od Mendelovy univerzity v Brně, která měla vypěstovat marihuanu ze semen zabavených v growshopech a zjistit, jaké množství THC obsahují vzešlé rostliny. V té době také univerzita usilovala o získání tendru na dodávání léčebného konopí. Inspektor Státního ústavu pro kontrolu léčiv, který kvůli tomuto tendru musel provést na univerzitě kontrolu, objevil tyto rostliny ve zcela nevyhovujících podmínkách pro jejich pěstování, a navíc zjistil, že škola

⁶⁹ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád: komentář* [online databáze]. 7., doplněné a přepracované vydání. Praha: C.H. Beck, 2013, s. 1571–1572 [cit. 8. srpna 2021]. Dostupné z: [databáze beck-online.cz](http://databaze.beck-online.cz).

nemá povolení k nakládání s OPL. Inspektor také zhodnotil, že rostliny byly napadeny škůdci a nemohly by vůbec sloužit jako důkaz v řízení.

Následně svá zjištění oznámil i pražským policistům NPC, jejíž šéf Jakub Frydrych řekl, že je zbytečné z toho vyvozovat odpovědnost, protože toto jednání nevykazuje dostatečnou společenskou škodlivost.⁷⁰ Na Krajské státní zastupitelství v Brně byla následně podána stížnost na postup policie a okresního státního zastupitelství. Krajské státní zastupitelství vyhodnotilo, že bylo postupováno správně dle § 110 odst. 1 TrŘ, v němž je stanoveno, že policie může ve zvlášť obtížných případech pověřit vypracováním posudku vysokou školu. Mendelova univerzita se nedopustila trestného činu, protože jednala v rámci přípustného rizika dle § 31 TrZ.⁷¹ Poté se k tomuto případu vyjádřil i Ústavní soud ve věci stěžovatele, jenž byl odsouzen v řízení, ve kterém měl být tento znalecký posudek vypracován. Ústavní soud pouze odkázal na vyjádření obecných soudů, které vyvodily, že univerzita jednala za okolností, jež vylučují protiprávnost, a že je jen na znaleckém ústavu, jaké metody využije ke zjištění odpovědí na položené otázky.⁷²

Mendelova univerzita sice neměla příslušné oprávnění k nakládání s omamnými látkami, ale dle sdělení Ministerstva spravedlnosti byla její Agronomická fakulta znaleckým ústavem v oboru zemědělství – chemie a botanika⁷³. Myslím si však, že bez příslušného oprávnění by vysoká škola neměla pěstovat marihuanu, protože má být vzorem pro společnost. Dnes by však tento spor pravděpodobně již nevznikl, protože od roku 2015 na Mendelově univerzitě probíhá výzkum léčebného konopí a probíhají zde každoroční konference Konopí a věda. Univerzita má podle mě nyní vhodné podmínky ke zpracování takových znaleckých posudků.

⁷⁰ GOLIS, Ondřej. *Policie si na univerzitě objednala pěstování konopí. Místo posudku mají problémy* [online]. Lidovky.cz, 22. ledna 2015 [cit. 3. července 2021]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/domov/policiste-si-nechali-pestovat-marihuanu-na-univerzite-povoleni-nemela.A150121_161005_in_domov_ogo.

⁷¹ Vyrozumění o výsledku vykonaného dohledu ze dne 8. ledna 2015, sp. zn. I. KZN 1136/2014. Dostupné také z: <http://ustavnisoud.blogspot.com/2013/12/priloha-33.html>.

⁷² Ústavní soud: usnesení Ústavního soudu ze dne 7. srpna 2018, sp. zn. I. ÚS 3069/17, bod 21.

⁷³ Sdělení Ministerstva spravedlnosti ze dne 13. července 2004, č. j. 228/2003-Zn podle § 21 zákona č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, a podle § 6 vyhlášky č. 37/1967 Sb., k provedení zákona o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů o vydání seznamu ústavů kvalifikovaných pro znaleckou činnost (2/2004 ÚVě).

5.1.2 Budou CBD automaty nové growshopy?

Co jsou tzv. growshopy? Jak jsem již zmínila, jednalo se o kamenné nebo internetové obchody, které nabízely semena konopí a vše potřebné k pěstování konopí. Provozovatelé těchto obchodů obcházelí zákon tím, že označovali zboží jako sběratelské, okrasné a že konopí nebylo určeno k požívání. Dosud neexistoval jednotný judikatorní výklad takového jednání a OČTŘ jej často trestně nestíhaly. Přelomovým se stal rok 2012, kdy Nejvyšší soud vydal usnesení sp. zn. 8 Tdo 1206/2012, a rok 2014, kdy Ústavní soud vydal nález sp. zn. III. ÚS 934/13. Soudy rozhodly, že se nadále nesmí využívat zásady subsidiarity trestní represe, protože se jednalo o dlouhodobou a systematickou činnost a takové jednání je trestné. Provozovatelé growshopů byli pak tedy většinou stíháni za trestný čin šíření toxikomanie dle § 287 TrZ. Soudy svá rozhodnutí odůvodnily tím, že provozovatelé growshopů prodávali kompletní sortiment k pěstování, v letáčích nabádali k pěstování a konzumaci konopí a vyzdvihovali pozitivní účinky konopí. Takovéto jednání nelze ospravedlnit ani z důvodu, že se provozovatelé v příložených informačních letáčích distancovali od zneužívání konopí.⁷⁴

Na podzim roku 2020 se začaly objevovat po celé ČR – například v nákupních centrech – CBDmaty, což jsou automaty, ze kterých si lidé mohou koupit rostlinky technického konopí, CBD oleje a různé kapky. Rostliny sice nejsou určeny ke kouření, ale jen k vaporizaci (dle mého názoru je vaporizace velmi podobná kouření). CBD je tělu prospěšná látka, která není psychoaktivní jako THC, avšak i tyto produkty obsahují malé množství THC, a to do obsahu 0,3 % této látky. Na nabízených produktech je upozornění, že nejsou určeny pro mladší 18 let, ale automaty jsou přístupné i dětem.⁷⁵ Také vidím podobnost s případy growshopů, že se provozovatelé v příbalových letáčích distancují od zneužívání jimi nabízených produktů. Nabízené produkty sice neobsahují zakázané množství THC dle § 5 odst. 5 zákona o návykových látkách, ale vidím nebezpečí právě v možnosti zakoupit produkty i nezletilými, ve kterých to může vyvolat touhu vyzkoušet marihuanu s mnohem vyšším obsahem THC. Podle mého názoru takové jednání naplňuje skutkovou podstatu

⁷⁴ ZEMAN, Petr a kol. *Postih provozovatelů growshopů. Závěrečná zpráva z výzkumného úkolu* [online]. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2019 [cit. 10. července 2021]. Dostupné z: http://www.ok.cz/iksp/docs/zv2019ii_growshopy.pdf

⁷⁵ TESÁRKOVÁ, Alžběta. „Tráva“ z automatu. *Konopné výrobky bez omezení se v Česku objeví až na 50 místech* [online]. Lidovky.cz, 20. července 2020 [cit. 10. července 2021]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/byznys/trava-z-automatu-konopne-vyroby-bez-omezeni-budou-v-cesku-az-na-50-mistech.A200717_131348_firmy-trhy_tesa.

trestného činu šíření toxikomanie dle § 287 TrZ, a to formou podněcování nezletilých ke zneužívání konopí. Bylo by ale velmi složité provozovatelům automatů prokázat úmysl. Myslím si, že by policie rozhodně neměla vyčkávat a pravidelně provádět expertizní testování CBD produktů, zda neobsahují vyšší množství THC a pokusit se tak odhalit možnou trestnou činnost provozovatelů CBDmatů.

5.2 Mechanoskopie

Na tomto místě bych se chtěla věnovat významné české kriminalistické metodě, kterou je mechanoskopie. Základy této metody položil a rozpracoval strážmistr Ladislav Havlíček z četnické stanice v Teplicích-Šenově v severních Čechách již ve 20. letech 19. století. Napsal publikaci *Mechanoskopie: stopy a znaky řemeslných nástrojů*, která je kriminalisty využívána dodnes. Mechanoskopii vytvořil zkoumáním nástrojů, které používali lupiči k otevírání pokladen.⁷⁶

Mechanoskopie je metoda kriminalistické identifikace. V kriminalistické identifikaci je zjišťováno, jaký předmět nebo která osoba vytvořila nebo působila na stopu trestného činu. Identifikace stojí na zásadě, že každý objekt materiálního světa má své individuální a nezaměnitelné znaky, a pokud se zanesou do nějaké databáze, lze pak objekt, který vytvořil stopu, snadněji identifikovat. Asi nejtypičtější metody, u nichž jsou vytvořeny databáze, jsou daktyloskopie a balistika. Rozlišuje se znalecká identifikace, jež musí vykonávat odborník (do této kategorie patří i mechanoskopie), a rekogniční identifikace, která je zpravidla vykonávána svědkem nebo poškozeným.⁷⁷

Zároveň je mechanoskopie oborem kriminalistické techniky, jež zkoumá kriminalisticko-technické stopy. Tyto stopy vznikají odrazem působícího předmětu na zasažený objekt, na němž vznikla stopa. Mechanoskopie je také naukou o nástrojích, které jsou používány k páčání trestné činnosti. Jsou při ní využívány poznatky z mnoha oborů, např. z fyziky, mechaniky nebo technologie výroby nástrojů. Zkoumá nejen to, kterým předmětem byly stopy vytvořeny, ale i to, jakým způsobem, v jaké posloupnosti a kdy. Zkoumá nástroje sériově vyráběné i podomácku vyrobené. Jedná se o velké množství různých předmětů, jako jsou páčidla, kleště, hasáky, nože, pily nebo nástroje k překonávání cylindrických vložek v zámcích.⁷⁸

Mechanoskopie je využívána na všech osmi odborech kriminalistické techniky a expertiz krajských ředitelství Policie ČR a také Kriminalistickým ústavem Praha. Ten disponuje nejlepším technickým i vědeckým vybavením a vyvíjí nové kriminalistické metody.⁷⁹

⁷⁶ PORADA, Viktor, STRAUS Jiří. *Mechanoskopie*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2018, s. 9–10.

⁷⁷ PORADA, Viktor a kol. *Kriminalistika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, s. 83–86.

⁷⁸ PORADA, Viktor, STRAUS Jiří. *Mechanoskopie*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2018, s. 71–76.

⁷⁹ Tamtéž, s. 7.

5.2.1 Projekt Reliéf

Právě v oblasti mechanoskopie zaznamenali v nedávné době čeští kriminalisté mezinárodní úspěch. Jedná se o založení projektu Reliéf a následné vytvoření stejnojmenné databáze. Projekt vznikl ve spolupráci NPC s Kriminalistickým ústavem Praha. Kriminalisté z NPC při odhalování a vyšetřování drogových trestných činů zjistili, že heroin pašovaný po tzv. balkánské cestě je přepravován slisovaný jednoduchými hydraulickými lisy. (Balkánská cesta vede z Turecka přes Balkánský poloostrov, Maďarsko, Slovensko a dále přes Českou republiku, která je pro heroin převážně tranzitní zemí pro země západní Evropy.) Pachatelé tak jednají, aby bylo možné přepravovat větší množství drogy v menších rozměrech v odolnějším balení a aby bylo složitější zásilku rozbalit a drogu naředit. Těchto slisovaných zásilek je přepravováno denně až dva tisíce. Jak jsem již zmínila, mechanoskopie zkoumá otisky nástrojů. V tomto případě kriminalisté zjistili, že na slisovaných zásilkách jsou kriminalisticky relevantní stopy od lisů. A právě vytvoření databáze individuálních a jedinečných otisků těchto lisů bylo hlavní myšlenkou tohoto projektu. Bude tak bude možné snadněji zjistit, odkud pochází lis a tedy z jakého místa je zajištěná droga. Rovněž je tímto způsobem možné určit, zda byla droga přepravována přes území více států⁸⁰ a zda je tak naplněna kvalifikovaná skutková podstata trestného činu dle § 283 odst. 4 písm. c) TrŘ, na jejímž základě může být pachatel potrestán vyšší trestní sazbou. Naplnění této skutkové podstaty nebrání ani skutečnost, že všechny státy jsou členy EU a nejsou mezi nimi prováděny hraniční kontroly.⁸¹

Celý projekt stojí na třech hypotézách:

1. Působením vysokého tlaku při lisování zásilek drog na nich vznikají individuální znaky.
2. Existuje možnost podle těchto znaků identifikovat konkrétní hydraulický lis.
3. Pokud bude vytvořena databáze stop reliéfů zásilek, bude možné zjistit, zda zabavená zásilka se shoduje s jinou, dříve zabavenou zásilkou a bude tak snadnější odhalit pachatele.⁸²

⁸⁰ TÁBORSKÝ, Vladimír a kol. Projekt „Reliéf“. *Kriminalistika* [online], 2009, č. 3, s. 1–3 [cit. 5. července 2021]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/projekt-relief.aspx>.

⁸¹ ŠÁMALOVÁ, Milada. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník: komentář* [online databáze]. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 2875 [cit. 5. července 2021]. Dostupné z: [databáze beck-online.cz](https://www.beck-online.cz).

⁸² TÁBORSKÝ, Vladimír a kol. Projekt „Reliéf“. *Kriminalistika* [online], 2009, č. 3, s. 8–11 [cit. 5. července 2021]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/projekt-relief.aspx>.

Tuto novou kriminalistickou metodu lze využít na každém forenzním pracovišti. Databáze obsahuje informace o případu, textové i obrazové informace a chemické vzorce drog.⁸³

Rozšíření databáze na mezinárodní úroveň vyžadovalo prezentaci jejího vývoje a souvisejícího softwaru zástupcům dalších zemí. Jen tak mohlo dojít k navázání spolupráce a k získání financí na další vývoj. Reliéf byl poprvé představen v roce 2009 v rámci předsednictví České republiky EU na European Police Chiefs Task Force v Bruselu. V roce 2013 byl v rámci spolupráce se Švýcarskem získán grant ve výši 18 milionů korun na vývoj tohoto projektu. V květnu 2014 se konala v Praze konference, kde zástupci zemí ze všech kontinentů jednali o tom, jakým způsobem využít databázi na mezinárodní úrovni.⁸⁴ V květnu 2016 na 44. evropské regionální konferenci Interpolu v Praze 47 států podpořilo vznik mezinárodní sbírky. Následně byl systém prověřen na jednom případě pašování drog do Chorvatska, Rumunska a Moldávie, kdy systém automaticky upozornil na podobnosti stop zabavených zásilek na českém území se zásilkami heroinu zabavených v Chorvatsku.⁸⁵ Tento úspěch českých kriminalistů byl završen v roce 2019, kdy se Reliéf zařadil mezi mezinárodní databáze vedené Interpolem. Nyní je tedy snadnější přesvědčit více států, aby do sbírky přispívaly a aby se tak zvyšoval počet nalezených shod reliéfů otisků. Tato česká kriminalistická metoda je tedy velkým přínosem pro odhalování mezinárodního drogového organizovaného zločinu.⁸⁶

⁸³ HOŘÍNEK, Jan. Mezinárodní forenzní databáze Reliéf I. Část, *Bulletin Národní protidrogové centrály: Drugs & forensics bulletin*, 2017, č. 1, s. 55.

⁸⁴ TÁBORSKÝ, Vladimír. Úvodní mezinárodní konference projektu Reliéf v rámci programu švýcarsko-české spolupráce konaná ve dnech 28.–29. 5. 2014 v kongresovém sálu hotelu Corinthia Praha. *Bulletin Národní protidrogové centrály: Drugs & forensics bulletin*, 2014, č. 3, s. 3–8.

⁸⁵ TÁBORSKÝ, Vladimír. Projekt Reliéf na 44. evropské regionální konferenci Interpolu v Praze. *Bulletin Národní protidrogové centrály: Drugs & forensics bulletin*, 2016, č. 3, s. 43–45.

⁸⁶ SRNKOVÁ, Petra. *RELIÉF převzal Interpol* [online]. *Policie.cz*, 4. dubna 2019 [cit. 6. července 2021]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/relief-prevzal-interpol.aspx>.

6 Odhalování nových psychoaktivních látek

Nové psychoaktivní látky, nové psychoaktivní substance či syntetické drogy – to jsou názvy, které lze používat pro nově vznikající omamné a psychoaktivní látky. Jsou také označovány jako *designer drugs*, protože výrobci pouze pozmění chemickou strukturu zakázané látky a ta pak již není nelegální. Avšak může se jednat i o rostliny, které mají omamné účinky, ale nejsou prozatím na seznamech zakázaných návykových látek. Mezi odbornou veřejností nepanuje shoda, který název a kdy používat, a neexistuje jejich jednotná definice. Rada EU ve svém rozhodnutí sp. zn. CD 2005/387/JHA definovala nové psychoaktivní látky takto: „*Jedná se o omamné a psychotropní látky v čisté podobě nebo směsi, které nejsou uvedeny v seznamu látek podléhajícím regulaci dle konvencí.*“⁸⁷ Tyto látky často vznikají v Indii a Číně, ale kvůli existenci internetových tržišť, ať už těch nelegálních či legálních, se snadno rozšiřují po celém světě. Jsou také nabízeny v obchodech s označením, že se jedná o sběratelské předměty, které nejsou určeny k požívání.⁸⁸

Nové psychoaktivní látky se každý rok objevují ve velkém množství, jen v roce 2020 se v Evropě úplně poprvé objevilo 46 nových nebezpečných látek. V roce 2019 byly v EU zabaveny dvě tuny takovýchto látek a nejčastěji se jednalo o syntetické kanabinoidy.⁸⁹ Množství záchytů nových psychoaktivních látek stále narůstá a ze záchytů Celní správou ČR a Policií ČR vyplývá, že se zvětšuje i jejich variabilita.⁹⁰ Kromě velkého množství přináší také další problémy. Tyto látky jsou neprozkoumané a často ani jejich tvůrci nevědí, jaké mohou mít účinky. Tím, že jsou snadno dostupné a uživatelé se mylně domnívají, že jsou legální, myslí si také, že jsou bezpečné. Avšak tyto drogy mohou být nebezpečnější než „klasické“ drogy. Mohou způsobit embolii nebo zástavu srdce, vznik abscesu a často i smrt, u které nemusí být snadné určit, jaká látka ji způsobila.⁹¹

⁸⁷ KUCHAR, Martin, KITRZLEROVÁ, Alžběta. Nové zneužívané látky v Evropě. *Bulletin Národní protidrogové centrály: Drugs & forensics bulletin*, 2014, č. 4, s. 3.

⁸⁸ BĚLÁČKOVÁ, Vendula, MRAVČÍK, Viktor. In: MRAVČÍK, Viktor a kol. *Nové psychoaktivní látky v České republice: výskyt, rizika a související opatření: odborná monografie*. Praha: Klinika adiktologie 1. LF UK a VFN v Praze, 2015, s. 8–11.

⁸⁹ Evropské monitorovací centrum pro drogy a drogovou závislost. *Evropská zpráva o drogách: Trendy a vývoj. 2021* [online]. Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie, 2021, s. 26–27 [cit. 6. července 2021]. Dostupné z: https://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/13838/2021.2256_CS0906.pdf.

⁹⁰ KUDLÁČKOVÁ, Barbora. *Výroční zpráva NPC za rok 2020* [online]. Policie.cz, 25. června 2021, s. 62–63 [cit. 26. července 2021]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/vyrocní-zpráva-npc-za-rok-2020.aspx>.

⁹¹ KUCHAR, Martin, KITRZLEROVÁ, Alžběta. Nové zneužívané látky v Evropě. *Bulletin Národní protidrogové centrály: Drugs & forensics bulletin*, 2014, č. 4, s. 5–9.

6.1 Systém včasného varování

Největším problémem však je stále nekončící honba států za výrobci syntetických drog, které ještě nejsou na seznamech zakázaných návykových látek, a tyto látky objevovat a stanovovat je nelegálními. Na mezinárodní úrovni jsou tyto seznamy přílohou Jednotné úmluvy o omamných látkách z roku 1961 a Úmluvy o psychotropních látkách z roku 1971. Posuzování, která nová látka se stane nelegální a bude doplněna do seznamů zakázaných látek, je svěřeno WHO.

Na úrovni EU byl zaveden v roce 1997 *Společným postupem proti novým syntetickým drogám* (č. 97/396/JHA) a později v roce 2005 *Rozhodnutím Rady o výměně informací, hodnocení rizika a kontrole nových psychoaktivních látek* (č. 2005/387/SVV) tzv. *Systém včasného varování před novými psychoaktivními látkami*, které nejsou kontrolovány na mezinárodní úrovni, ale jsou stejnou hrozbou pro veřejné zdraví. Kvůli velkému výskytu nových drog byl vytvořen tříúrovňový systém, jenž spočívá v rychlé výměně informací, vyhodnocování rizik v souvislosti s požíváním těchto látek a legislativním mechanismu pro zakazování těchto látek. Celý tento systém koordinuje EMCDDA ve spolupráci s Europolem.⁹² Jednotlivé informace o látkách nejdříve sbírají národní monitorovací střediska, která dohromady tvoří evropskou síť RETOIX, a národní jednotky Europolu. Jsou kontrolovány syntetické drogy, rostlinné látky, farmaceutika a veterinární přípravky. Národní monitorovací střediska hlásí EMCDDA prostřednictvím jednotného formuláře, průběžných a závěrečných zpráv záchyty drog. Hlášené látky pak následně mohou projít podrobnějším zkoumáním a hodnocením rizik, pokud s tím souhlasí minimálně čtvrtina Rady. Informace o sledovaných látkách nejsou veřejně dostupné a jsou sdruženy v on-line Evropské databázi o nových drogách. Na základě těchto dat pak mohou být některé látky zařazeny do seznamů zakázaných omamných a psychotropních látek v nařízení vlády č. 463/2013 Sb.

⁹² ŠTEFUNKOVÁ, Michaela a kol. In: MRAVČÍK, Viktor a kol. *Nové psychoaktivní látky v České republice: výskyt, rizika a související opatření: odborná monografie*. Praha: Klinika adiktologie 1. LF UK a VFN v Praze, 2015, s. 19–21.

Výskyt NPS v ČR hlásí do systému několik institucí, mezi nimiž jsou i orgány, které se podílí na odhalování trestných činů. Jedná se o Kriminologický ústav Praha a Celní protidrogovou jednotku Generálního ředitelství cel, které zabavené látky analyzují a pak o nich do systému sdílí informace důležité k tomu, aby bylo možné předcházet ohrožení zdraví a životů, ale nesdělují informace, jež by mohly narušit probíhající trestní řízení.⁹³

⁹³ GROHMANNOVÁ, Kateřina. In: MRAVČÍK, Viktor a kol. *Nové psychoaktivní látky v České republice: výskyt, rizika a související opatření: odborná monografie*. Praha: Klinika adiktologie 1. LF UK a VFN v Praze, 2015, s. 46–51.

7 Odhalování obchodu s OPL v prostředí internetu

V kapitole 5.1.2 jsem se zabývala growshopy a právě v nich jsou nabízeny různé syntetické kanabinoidy. Tyto drogy byly jako sběratelské předměty nabízeny i v tzv. Amsterdam shopech. Než začali být provozovatelé těchto prodejen stíháni, existovalo jich v roce 2011 po celé ČR na 40. Prodej těchto látek se poté přesunul do světa internetu, kde neustále roste. Online tržiště s legálními omamnými látkami jsou přístupná na klasických internetových stránkách a ty nelegální jsou dostupné na skryté části internetu, na tzv. darknetu. Státy tedy musí neustále zdokonalovat a zrychlovat proces zakotvení nových nebezpečných látek na seznamy nelegálních látek, aby bylo možné odhalovat prodávající a kupující na online tržištích a vést proti nim trestní řízení. Nestačí tedy, aby byly vyhledávány a hlášeny pouze již užívané a nebezpečné látky, ale státy by měly mít zaveden i systém na vyhledávání látek s potencionálně psychoaktivními účinky a k predikování, jaké nové prekursory by mohly být využity na výrobu OPL. Tyto látky by pak měly v předstihu zařazovat na seznamy zakázaných látek.⁹⁴

Často je však nemožné tyto pachatele drogových trestných činů z online prostředí odhalit, a to ze dvou hlavních důvodů: za drogy se na darknetu platí virtuálními měnami (například bitcoiny) a internetové stránky jsou šifrovány metodou TOR.

Většinou se v člancích píše, že jsou drogy prodávány na darknetu, proto tento termín používám i v této práci, ale drogy jsou prodávány na tzv. dark marketech neboli temných tržištích, kam se nelze dostat přes prohlížeč klasického internetu, ale právě přes darknetový prohlížeč TOR. Temných tržišť existuje velké množství. Nejznámějšími (již zaniklými) byly Silkroad nebo AlphaBay, v ČR vznikl Sheep Marketplace. Odhaleni a odsouzeni byli jejich provozovatelé, nikoli jednotliví prodejci nebo kupující. Provozovatel zmiňovaného českého tržiště byl v roce 2017 odsouzen za zvlášť závažný zločin nedovolené výroby a nakládání s omamnými a psychotropními látkami, protože na tržišti se obchodovalo hlavně s drogami. Dotyčný provozovatel byl rovněž odsouzen za krádež, protože prodávajícím ukradl bitcoiny, kterými se tam platilo. Jednalo se o první podobné rozhodnutí v ČR.⁹⁵

⁹⁴ IMRAMOVSKÝ, Aleš, SEDLÁK, Miloš. Odhady v trendech „inovativního“ chování výrobců a distributorů málo známých nebo nových psychoaktivních látek. *Bulletin Národní protidrogové centrály: Drugs & forensics bulletin*, 2014, č. 4, s. 24.

⁹⁵ GALAJDOVÁ, Dominika a kol. Přehled aktuální judikatury I/2018. *Revue pro právo a technologie* [online], 2018, č. 17, [cit. 23. července 2021], s. 63-64. Dostupné z: <https://doi.org/10.5817/RPT2018-1-4>.

Pokud by se nelegální látky prodávaly v prostředí běžně dostupného internetu, byli by pachatelé snadno odhalitelní, protože IP adresa sítě se dá snadno vystopovat. Existují tedy různé způsoby, jak IP adresu maskovat a zabránit OČTŘ odhalit pachatele. Jedním z těchto způsobů je právě metoda TOR, která je pro OČTŘ obtížně proniknutelná. Jedná se o síť, na jejíž provoz je potřebné stáhnout speciální software. Síť pak vytváří náhodná spojení, proto je skoro nemožné vypátrat prodejce nebo kupujícího. Ale i uživatele TORu lze vypátrat. Kriminálníisté využívají v těchto případech hlavně informátory. Jednotliví uživatelé tržiště musí využívat pro komunikaci tzv. PGP kódování, které vyžaduje použití speciálního softwaru. Ten lze najít při domovní prohlídce a kriminálníisté mohou následně rozklíčovat další část sítě. Při nákupu drog také může prodávající a kupující používat telefonní kontakt. Pak mohou OČTŘ získat stopy a důkazy odposlechem a záznamem telekomunikačního provozu dle § 88 an. TrŘ, který jsou povinni umožnit dle § 97 zákona o elektronických komunikacích i poskytovatelé připojení k internetu. Dle § 3, 4 a 5 zákona o některých službách informační společnosti jsou poskytovatelé webových služeb odpovědní za obsah přenášených a ukládaných informací, proto je i v jejich zájmu informovat OČTŘ o nelegálním obsahu.⁹⁶

Již jsem zmínila, že k platbám na internetovém černém trhu jsou využívány virtuální měny. Nejznámější a nejvyužívanější je bitcoin. Hlavní důvod, proč je využíván jako platební prostředek, je ten, že platba nemůže být zadržena bankou, jako je tomu při platbách přes internetové bankovníctví, jelikož neexistuje žádná autorita, která by byla zodpovědná za tuto měnu. Bitcoinů jsou ukládány do virtuálních peněženek, kterých může mít každý několik. Při založení peněženky není nijak ověřována totožnost pořizovatele. Při samotném nákupu měny si může majitel vygenerovat jakoukoliv adresu, na kterou mají být bitcoiny zaslány. Peněženka, bitcoiny i transakce existují pouze v decentralizované internetové síti a nejsou uloženy přímo v počítači. Z těchto důvodů je virtuální měna velmi anonymní a kriminálním je tak ztíženo odhalení prodávajících a kupujících drog na darknetu. Odhalení však není nemožné. Převody měny jsou sice anonymní, ale všechny transakce jsou zapisovány do velkého seznamu, tzv. blockchainu, kde jsou u větších transakcí uvedena i jména (která ale mohou být smyšlená) a policie tak může zjistit, kdo obchoduje ve větším množství s drogami. Často se pachatel prozradí svým neopatrným chováním na internetu. Bitcoinů lze také nakoupit ve zvláštních bankomatech, proto může policie z kamer v okolí zjistit pachatele.

⁹⁶ LOUČNÝ, Jiří. Internet a datové sítě – „jak na to“. *Bulletin Národní protidrogové centrály: Drugs & forensics bulletin*, 2013, č. 4, s. 10–12.

S odhalováním původců transakcí pomáhá i velký mezinárodní projekt Chainalysis.com. Jedná se o velký mezinárodní projekt, jehož zákazníci jsou i Europol a Úřad OSN pro drogy a kriminalitu. Chainalysis poskytuje data, software a služby, které jsou využívány k vyšetřování kyberkriminality a jsou schopny odhalit jména a adresy majitelů kryptoměnových peněženek.⁹⁷ V dnešní době je využívána i novější kryptoměna monero, která je šifrována jiným způsobem než bitcoiny a nelze ji zpětně vytrasovat.⁹⁸

7.1 Případ „Peroxid“

Je tedy sice možné odhalit prodejce drog na internetu, ale z uvedených důvodů je to velmi složité. Možnost odhalení prodejce ukazuje například trestní případ s pracovním názvem „Peroxid“ z roku 2018. Kriminalisté procházeli na internetu inzeráty, které by nasvědčovaly tomu, že dochází k prodeji nelegálních látek. Postupně objevili muže, který padělal lékařské recepty, léky pak vyzvedával v lékárně a následně je prodával. Nejednalo se však o obchody z prostředí darknetu, muž používal e-mailovou komunikaci a fiktivní účty na Facebooku. Kriminalisté nejdříve vypátrali IP adresy, z kterých bylo komunikováno. Následně ze záznamů telekomunikačního provozu zjistili, kde pachatel žije, a dalšími operativně pátracími úkony pronikli do obsahu e-mailových komunikací, aby bylo prokázáno, že se muž dopouští nelegálního obchodu s OPL. Tento případ tedy skončil pro kriminalisty úspěchem. Policisté přiznali, že začali operativně pátrat v prostředí internetu z důvodu vlastní sebereflexe, protože drogovou kriminalitu v prostředí darknetu a kryptoměn se jim nedaří odhalovat ve větším množství a musí se v této oblasti zdokonalovat.⁹⁹

7.2 Případ „AIRBUS“ a „KOMP“

V roce 2019 se kriminalistům podařilo odhalit muže z ČR, který prodával MDMA a marihuanu právě na virtuálních tržištích a platby přijímal v bitcoinech. Ve stejném roce byla odhalena celá organizovaná skupina, která páchala trestnou činností na území více států. Pachatelé byli ve věku 26 až 28 let a nelegální obchod provozovali na darknetu. Drogy

⁹⁷BROZA, František. Kryptoměna Bitcoin. *Bulletin Národní protidrogové centrály: Drugs & forensics bulletin*, 2016, č. 3, s. 28–33.

⁹⁸TISANČÍN, Jan. Kryptoměny, jejich princip a uplatnění v nelegálním obchodu. *Bulletin Národní protidrogové centrály: Drugs & forensics bulletin*, 2020, č. 1, s. 25–26.

⁹⁹JONÁŠ, Karel. Chyť mě, když to dokážeš – nelegální prodej farmaceutik na internetu. *Bulletin Národní protidrogové centrály: Drugs & forensics bulletin*, 2019, č. 1, s. 29–32.

nechávali dovážet prostřednictvím kurýrních služeb z Belgie a Nizozemí a pak je prodávali a zasílali pomocí České pošty do ČR, Austrálie i USA.

Tento případ ukazuje jednu důležitou věc: aby bylo možné odhalit pachatele, kteří obchodují s drogami v kyberprostoru a mnohdy přes velkou část světa, musí spolu spolupracovat orgány napříč různými státy. V uvedeném případě šlo o spolupráci NPC, Celní správy ČR, České pošty a dalších přepravních, jejichž služby jsou převážně využívány pro pašování objednaných drog přes internet. Generální ředitel České pošty řekl, že za obsah zásilek odpovídají odesílatelé, protože v poštovních podmínkách je přesně vymezeno, co mohou zásilky obsahovat. Drogy to samozřejmě nejsou. Pošta sama zásilky tedy nekontroluje, ale má s policií a celní správou utajené postupy na odhalování OPL v zásilkách.¹⁰⁰ Zasilatelské služby mají povinnost policejnímu orgánu umožnit kontrolu zásilek v trestním řízení dle § 86 odst. 1 TrŘ a před zahájením trestního stíhání v rámci operativně pátracích prostředků dle § 158d odst. 9 TrŘ. Jedna z největších dopravních firem DHL má svůj systém na vyhodnocování rizikových zásilek. Toto vyhodnocování probíhá přímo v přepravním letadle nebo v centrálním skladu. Pokud zásilka OPL obsahuje, je předána celníkům.¹⁰¹

Spolupráce Celní správy ČR a Policie ČR musí v těchto případech probíhat téměř vždy, protože drogy putují přes území více států, a tak je většinou odhalí celní protidrogová jednotka nebo jednotka mobilního dohledu při kontrolách na letištích nebo přímo v zázemí přepravních firem, kde se dělají namátkové kontroly zásilek ze zahraničí. I mezinárodní spolupráce je v těchto případech navazována Celní správou ČR, protože je dle § 12 odst. 2 písm. d) bodu 2. TrŘ policejním orgánem pro odhalování pašovaných drog přes hranice ČR. Například v roce 2019 iniciovala Celní správa ČR na 600 mezinárodních žádostí o spolupráci, jež se týkaly drogové kriminality.¹⁰²

¹⁰⁰ KUDLÁČKOVÁ, Barbora. *Operace „AIRBUS“ a „KOMP“* [online]. Policie.cz, 22. ledna 2020 [cit. 26. července 2021]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/operace-airbus-a-komp.aspx>.

¹⁰¹ KLANICA, Tomáš. *Přeprava zásilek z pohledu celních správ. Bulletin Národní protidrogové centrály: Drugs & forensics bulletin*, 2017, č. 4, s. 34.

¹⁰² KUDLÁČKOVÁ, Barbora. *Operace „AIRBUS“ a „KOMP“* [online]. Policie.cz, 22. ledna 2020 [cit. 26. července 2021]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/operace-airbus-a-komp.aspx>

8 Odhalování OPL v zásilkách

Zmínila jsem, že drogy zakoupené přes internet jsou nejčastěji zasílány koncovým zákazníkům prostřednictvím firem, které poskytují zásilkové služby. OPL jsou tedy často odhaleny při namátkových kontrolách celníky na letištích, v automobilech těchto firem, jež přepravují zásilky, nebo přímo na pobočkách České pošty. Nejčastěji se jedná o pobočky, které mají tzv. mezinárodní status. Takovou je například pošta v Chebu, která je vstupem pro zásilky hlavně ze západní Evropy. Psovod z Celního úřadu Karlovarského kraje zde pravidelně provádí kontroly. Záchyty velkého spektra drog jsou tu časté. Celníci nacházejí extázi, marihuanu, LSD, kokain, heroin a další. Celníci z Karlovarského kraje spolupracují i s Němci na projektu COOPERATION DE, v jehož rámci jsou mobilními hlídkami kontrolovány i poštovní automobily po přechodu hranic.¹⁰³ Velká celní pošta se nachází i v Praze Ruzyni, kterou projde mnoho milionů zásilek ročně. Celníci musí velkou část z nich zkontrolovat. Pokud mají za to, že zásilka by mohla obsahovat OPL, musí dodržovat přísná bezpečnostní pravidla. Jsou vybaveni sondážními jehlami, protože i krátkodobé působení neznámé látky může být velmi nebezpečné.¹⁰⁴

Pokud celníci nebo policisté zjistí například rentgenem nebo pomocí psa (o těchto prostředcích pojednávám v kapitole 9), že by zásilka mohla obsahovat nějakou zakázanou látku, existuje více postupů upravených trestním řádem, jak odhalit, kterou drogu zásilka obsahuje a případně, kdo je adresátem, tedy i pachatelem trestného činu. V § 86–87c TrŘ jsou upraveny instituty zadržení a otevření zásilek, jejich záměna a sledování. Lze použít například jen otevření zásilky nebo kombinaci institutů, ale musí vždy jít o nedoručenou zásilku, jinak by šlo o odnětí věci. Dle § 86 TrŘ lze podezřelou zásilku zadržet až po povolení od předsedy soudu nebo v přípravném řízení od státního zástupce, pokud však věc spěchá a nelze povolení zajistit, může policejní orgán vydat příkaz k pozdržení zásilky, a to nejdéle na 24 hodin. Pokud byla zásilka zadržena se souhlasem předsedy senátu nebo státního zástupce, lze ji pak dle § 87 TrŘ otevřít, ale jen se svolením soudce, protože se jedná o závažnější zásah do práva na ochranu listovního tajemství dle čl. 13 Listiny.¹⁰⁵

¹⁰³ HAVELKOVÁ, Lenka. Poštovní pytle v Chebu. *Clo douane, Měsíčník celní správy České republiky*, 2018, roč. 52, s. 4.

¹⁰⁴ MIŠKOVSKÁ, Šárka. Drogy na celní poště. *Clo douane, Měsíčník celní správy České republiky*, 2018, roč. 52, s. 17.

¹⁰⁵ LATA, Jan. In: DRAŠTÍK, Antonín. *Trestní řád: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 789–792.

Pokud však celníci mají podezření, že zásilka obsahuje nějaké OPL, mohou otevřít zásilku i dle § 35 odst. 1 zákona o Celní správě ČR, ale jen pokud se na zásilku nevztahuje ochrana listovního tajemství (§ 35 odst. 8 zákona o Celní správě ČR). Když je zásilka chráněna tímto základním právem, mohou celníci postupovat dle § 6 celního zákona. Dle tohoto ustanovení mohou otevřít tyto zásilky, pokud se důvodně domnívají, že zásilka obsahuje zboží podléhající celnímu dohledu, což bezpochyby OPL splňují. K otevření se má přistoupit až v nejzazším případě, proto celníci nedříve prohledávají prostor pomocí psů, pak využijí například rentgeny a až následně přistoupí k vnitřní kontrole zásilky.¹⁰⁶ Pokud celníci zjistí, že zásilka obsahuje drogy, mohou předat případ policii a ta již postupuje dle trestního řádu, aby mohly být zajištěné drogy důkazním prostředkem v trestním řízení. Policie může dle § 87a TrŘ zásilku obsahující OPL, prekursory a jedy zaměnit se souhlasem soudce. Zásilku pak lze sledovat a zároveň již okolí není ohrožováno nebezpečnými látkami.

Zásilka, o které se lze důvodně domnívat, že obsahuje OPL, nemusí být zaměněna ani otevřena, ale z nařízení státního zástupce může být dle § 87b TrŘ pouze sledována. V případě, že se jedná o neodkladný úkon, lze jej provést i bez nařízení státního zástupce. Je to jeden z nejdůležitějších prostředků pro odhalení adresáta nebo dokonce k odhalení organizované zločinecké skupiny obchodující s drogami. Policejní orgán provádí sledování operativně a utajeně, tedy často ve fázi prověřování před zahájením trestního stíhání. Po sledování může být zásilka zadržena nebo dále sledována, a tak lze odhalit další pachatele. V takovém případě musí být dočasně odloženo trestní stíhání dle § 159b TrŘ.¹⁰⁷

Zásilka může být sledována za státní hranice, a to za spolupráce s orgány jiných států. Tento postup je upraven v zákoně o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, v jehož § 65 je upraveno přímo sledování zásilky. Se státy, na jejichž území je zásilka sledována, nemusí být uzavřena mezinárodní smlouva, ale musí se jednat o podezření z extradičního trestného činu. Žádost o povolení sledování na cizím území podává státní zástupce a musí jej podat do všech států, na jejichž území se předpokládá sledování. Je vhodné o tomto postupu informovat i Eurojust, aby byla spolupráce mezi orgány různých

¹⁰⁶ POLÁK, Pavel a kol. *Celní zákon: praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2021, s. 28–30.

¹⁰⁷ LATA, Jan. In: DRAŠTÍK, Antonín. *Trestní řád: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 793–798.

států jednodušší. Pokud cizí stát nepřistoupí ke spolupráci, lze provést sledování pomocí GPS nebo si státní zástupce pouze vyžádá důkazní materiál ze sledování v cizině.¹⁰⁸

Sledovat podezřelou zásilku lze i v případě úmyslného trestného činu, což objednávka a zakoupení nebo prodej drogy splňuje, a to v rámci operativně pátracích prostředků dle § 158b TrŘ ve spojení s § 158d TrŘ. Jelikož se jedná o postup před zahájením trestního stíhání, často jde pouze o prověřování, zda se trestný čin stal. Tímto postupem lze sledovat i doručené zásilky, na rozdíl od institutů uvedených v § 86–87c TrŘ, ale operativně pátrací prostředky tyto speciální instituty nesmí nahrazovat, mohou být však použity zároveň. Za předpokladu, že policejní orgán zásilku pouze sleduje, nepotřebuje u tohoto operativně pátracího prostředku žádné povolení. Pokud jsou pořizovány záznamy, je třeba povolení státního zástupce, a pokud je zasahováno do již zmíněného listovního tajemství, je nutné povolení soudce. Souhlas státního zástupce není nutný, jestliže se jedná o neodkladný úkon, ale policejní orgán jej musí získat do 48 hodin od provedení úkonu, jinak musí sledování ukončit a zničit záznamy.¹⁰⁹

Sledování zásilek a záměny zásilek využívá nejčastěji Celní protidrogové oddělení Brno. Během dvou let toto oddělení provedlo sledování při 20 případech trestního stíhání.¹¹⁰

¹⁰⁸ NOVOTNÁ, Jaroslava. *Právní pomoc v cizím státu v přípravném řízení trestním* [online databáze]. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 125–127[cit. 8. srpna 2021]. Dostupné z: databáze beck-online.cz.

¹⁰⁹ LATA, Jan. In: DRAŠTÍK, Antonín. *Trestní řád: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 1193–1197.

¹¹⁰ KALIVODA, Ondřej. Nejvíce sledovaných zásilek realizují drogaři v Brně. *Clo douane, Měsíčník celní správy České republiky*, 2020, roč. 54, s. 10–12.

9 Odorologie

9.1 Odhalování OPL pomocí speciálně vycvičených psů

Policií i celníky jsou k vyhledávání drog stále nejčastěji používáni speciálně vycvičení psi. Celníci je používají k hledání OPL na letišti, při namátkových kontrolách aut a vlaků nebo při domovních prohlídkách. Psi musí být pro tuto práci pečlivě vybíráni, musí být fyzicky zdatní a trpěliví. Výcvik psů je velmi složitý a časově náročný. Nejprve začíná dokonalým zvládnutím aportování a následně je pes učen podmíněné reakci (metoda operativního podmiňování), kdy jsou k aportovaným hračkám postupně přidávány vzorky OPL a pes se tak postupně učí nacházet různé látky. Pes nesmí nikdy přijít do přímého kontaktu s OPL, protože by u něj mohla vzniknout závislost nebo by jej vysoce koncentrovaná droga mohla i zabít, pokud by ji sežral.¹¹¹ Když pes najde drogu, tak neskáče nebo nekouše, ale pouze si lehne. Psi jsou cvičeni takovým způsobem, aby byl prohledán například každý kousek automobilu. Práce psovoda a psa musí probíhat rychle a efektivně. Výcvik psů se musí stále zdokonalovat, protože pašeráci stále zdokonalují balení drog a jejich ukrývání, aby je nebylo snadné pro psa vyčmuchat. V dnešní době je kladen důraz na to, aby psi zvládli v klidu vyhledávat OPL i u osob na frekventovaných místech, jako jsou nádraží či letiště.

Česká služební kynologie má dlouholetou tradici, ve světě patří mezi nejlepší a výcvikové zařízení služební kynologie Celní správy ČR v Heřmanicích často organizuje mezinárodní akce, na kterých dochází k výměně zkušeností. V roce 2018 tam byly pořádány tři kurzy pro celní správu Ruska, Gruzie a Peru. Psovodi Federální celní správy Ruska procházejí výcvikem v Heřmanicích pravidelně již od roku 2017. Výcvik gruzínských psovodů je v mezinárodním boji s obchodem OPL také velmi důležitý, protože Gruzie je důležitým koridorem pro pašování mnoha drog do západní Evropy.¹¹²

¹¹¹ STRAUS, Jiří, KLOUBEK, Martin. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, s. 32–33.

¹¹² STRNADOVÁ, Martina. Výcvikové zařízení služební kynologie celní správy ČR jako propagátor české služební kynologie v roce 2018. *Bulletin Národní protidrogové centrály: Drugs & forensics bulletin*, 2019, č. 2, s. 21–25.

9.2 Přístrojová odorologie

Vyhledávání OPL psy je součástí jedné z nejmladších kriminalistických metod – odorologie, která je součástí kriminalistické techniky. Je to věda o vzniku a vlastnostech pachu. Nejvíce se rozvíjí v oblasti odorologie identifikace pachu psy (olfakce), ale je využívána i přístrojová analýza pachu neboli olfaktorika, jež zahrnuje různé chemické a fyzikální metody (např. plynovou chromatografií). Jako důkazní prostředek může sloužit pouze olfaktorika, což je individuální identifikace osob pomocí speciálně vycvičených psů. Vyhledávání drog je pouze operativně pátrací prostředek, který slouží k nalezení kriminalistických stop. Metodiky kriminalistických postupů jednotlivých metod odorologie jsou dány závaznými pokyny policejního prezidenta. Využití psů je výhodnější než využití drahých přístrojů, protože jejich výcvik je levnější a mají lepší rozlišovací schopnosti než přístroje.¹¹³ Metody olfaktoriky a přístroje, jež jsou na ní založeny, jsou také zdokonalovány. Nejvyužívanějšími jsou plynové chromatografy a hmotnostní spektrometry, které využívá pro analýzu OPL hlavně Kriminalistický ústav Praha. Zkoumají zde chemické složení stop a důkazů. Ústav vyvinul databázi Drogis, která slouží „*k rychlé identifikaci neznámých vzorků léčiv nebo omamných a psychotropních látek*“.¹¹⁴

9.2.1 Ramanův spektrometr

Spektrometrie není využívána pouze v laboratoři, ale na jejím principu fungují i přístroje, jež využívají policisté i celníci přímo v terénu při kontrolách. Takovou pomůckou na detekci drog je Ramanův spektrometr. V dnešní době je již nenahraditelným pomocníkem pro odhalování nebezpečných látek ve velkém množství kontrolovaného zboží. Ramanovy spektrometry jsou neustále zdokonalovány a je snahou, aby jimi bylo vybaveno více celníků a policistů. Tento spektrometr rozpozná pouze látku, která obsahuje Ramanovo spektrum. Nejdokonalejší z nich rozpozná přes 13 000 těchto spekter. Ramanovy spektrometry

¹¹³ STRAUS, Jiří, KLOUBEK, Martin. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, s. 26–30.

¹¹⁴ Policie ČR. *Přírodovědné zkoumání. Kriminalistické expertizy v oblasti biologie, genetiky, fyziky, chemie a antropologie* [online]. Policie.cz, © 2021 [cit. 9. srpna 2021]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/celorepublikove-utvary-kriminalisticky-ustav-praha-zpravodajstvi-test-3.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>.

nedokážou rozpoznat například rostliny, bílkoviny a hormony, ale jsou schopny látku detekovat i přes obaly různých materiálů.¹¹⁵

Dalším podobným přístrojem k detekci OPL, ale třeba i výbušnin je spektrometr Gemini, který je spojením Ramanova spektrometru a FT-IR spektrometru. Je pancéřovaný a umožňuje bezpečnější práci v nebezpečných podmínkách. Je schopný naměřit vzorky do jedné minuty. FT-IR spektrometr zvládne na rozdíl od Ramanova spektrometru rozpoznat i látky s vysokou fluorescencí. Je schopen měřit velmi malé, ale i rozměrné vzorky. Data získaná tímto přístrojem mají vysokou kvalitu, jež je srovnatelná s laboratorními přístroji. S těmito daty lze pak následně jednoduše pracovat v laboratoři.¹¹⁶

Je důležité, aby celníci byli takovými přístroji vybaveni, aby byly zdokonalovány na detekci dalších OPL a aby byla práce policistů a celníků bezpečnější než při odhalování drog klasickými přenosnými sadami k orientační detekci OPL, které obsahují například sondážní jehly. Detekcí sondážní jehlou musí být obal drogy narušen a uniklé výpary mohou být pro odebírajícího nebezpečné. Spektrometry detekují i přes obal a jsou tedy mnohem bezpečnější.

9.2.2 Speciální vozidla k odhalování OPL

Na závěr bych chtěla zmínit, že vývojem prochází automobily, kterými jsou vybaveni celníci při namátkových kontrolách vozidel. Od roku 2017 je Celní správa ČR vybavena mobilní laboratoří. Jedná se o speciální vozidlo, které zvládne pomocí různých přístrojů velmi rychle detekovat a analyzovat různorodé látky. Vozidlo vyniká hlavně v tom, že je schopné analyzovat paliva nebo určit, zda je dálniční známka pravá. Obsahuje také již zmíněný Ramanův spektrometr na detekci OPL. Vozidlo musí obsluhovat dva lidé – vzorkař, který vozidlo obsluhuje a zajišťuje sběr vzorků, a laborant, který analyzuje a vzorky vyhodnocuje.¹¹⁷

Celní správa ČR je od června 2021 vybavena dalším významným pomocníkem pro odhalování drog. Jedná se o vozidlo, které je speciálně vybaveno pro detekci a analýzu OPL. Disponuje Ramanovým spektrometrem, detekčními prostředky a také nejnovějším ruční

¹¹⁵ BAŽILOVÁ, Blanka a kol. Nové Ramanovy spektrometry. *Clo douane, Měsíčník celní správy České republiky*, 2020, roč. 54, s. 12.

¹¹⁶ LEHMERT, Karel. Spektrometr Gemini – skutečná mobilní laboratoř v jedné ruce. *Bulletin Národní protidrogové centrály: Drugs & forensics bulletin*, 2015, č. 3, s. 44–46.

¹¹⁷ TÁZLER, Martin, JIRSA, Jan. Mobilní laboratoř. *Clo douane, Měsíčník celní správy České republiky*, 2017, roč. 51, s. 10–11.

rentgen PX1, který zvládne prozkoumat všechny části kontrolovaného vozidla bez toho, že by muselo být celníky rozebráno. Vozidlo bude využíváno pro celorepublikové akce zaměřené na odhalování přepravy a přechovávání drog, ale také bude využíváno odborem pátrání.¹¹⁸

¹¹⁸ LÁTAL, Martin, HRNČÁL, Tomáš. Nové speciální vozidlo pro detekci a kontrolu OPL. *Clo douane, Měsíčník celní správy České republiky*, 2021, roč. 55, s. 8–9.

Závěr

Cílem této práce bylo pojednat o způsobech odhalování drogových trestných činů, a to hlavně ve fázi prověřování Policií ČR a Celní správou ČR, upozornit na problémy právní úpravy podpůrných operativně pátracích prostředků a operativně pátracích prostředků a také podat přehled nově vznikajících kriminalistických metod pro odhalování drogové kriminality.

Na začátku práce jsem se zaměřila na vymezení pojmu organizovaný zločin a poukázala na jeho nejednoznačnost, ale také na důvod, proč je odhalování organizovaného zločinu důležité pro odhalování drogových trestných činů. Protože je organizovaný zločin a obchod s OPL většinou mezinárodního charakteru, poukázala jsem na možnosti mezinárodní justiční spolupráce, a to formou zřizování mezinárodních organizací, zakládání společných vyšetřovacích týmů nebo výcviku zahraničních psovodů ve výcvikovém zařízení v ČR. V závěru práce jsem se věnovala kriminalistické metodě odorologii, protože vyhledávání OPL pomocí speciálně vycvičených psů je stále využíváno nejčastěji a čeští kynologové jsou špičkou ve svém oboru.

V rámci podpůrných operativně pátracích prostředků jsem se věnovala institutu použití informátora. Je totiž nejčastěji používaným prostředkem, který umožňuje policii proniknout do zájmového prostředí. Problémem však je, že informace od informátora nemohou být důkazním prostředkem a výslech informátora jako svědka je pro něj velice nebezpečný. Je navrhováno zavedení podobného institutu – tzv. důvěrníka – do trestního řádu, aby mohl být důkazním prostředkem. Navrhuji však místo toho zpřesnit úpravu využití informátora a poskytnout těmto lidem větší ochranu, aby byli ochotnější podávat významné informace OČTŘ. Také by dle mého názoru bylo vhodné, aby byla zavedena rozsáhlejší spolupráce zpravodajských služeb s policií, protože tyto služby disponují také možností využití informátora, kterému ale poskytují vyšší míru ochrany, než je tomu u informátora policejního.

Poukázala jsem také na nejasnosti mezi odborným vyjádřením a znaleckým posudkem, jež jsou upraveny v TrŘ. Tyto nedostatky jsem znázornila na případu nezákonného pěstování konopí Mendelovou univerzitou v Brně.

Velkým problémem jsou neustále vznikající nové psychoaktivní látky, které nejsou uvedeny na seznamech zakázaných látek. Proto musí státy zdokonalovat spolupráci v rámci Systému včasného varování.

Největším problémem je dle mého názoru odhalování drogových trestných činů v prostředí darknetu. Kriminalistické metody se v této oblasti musí zdokonalit, protože OČTŘ dnes často nejsou schopny odhalit prodejce, kteří jsou na darknetu schováni za značnou anonymitou. Problémem jsou i virtuální měny, jimiž jsou drogy placeny, takže nelze klasickými kriminalistickými metodami vysledovat odesílatele a příjemce platby. Z těchto důvodů odhalují policisté a celníci nejčastěji drogy zakoupené na internetu až přímo v zásilkách. Poukázala jsem na možnosti sledování, otevření a záměny zásilek dle TrŘ a dle zákona o Celní správě ČR.

Zjistila jsem, jaké nedávné mezinárodní úspěchy mají čeští kriminalisté. Především jde o vývoj a provoz databáze Reliéf, která je založena na kriminalistické metodě mechanoskopii. Díky této databázi bude možné identifikovat lisy, které zpracovávají balíky drog, a odhalit tak výrobce drog. V závěru práce jsem poukázala na význam rozvoje nových přístrojů k detekci OPL, které jsou stále přesnější a rychlejší. Práce policistů a celníků je díky nim mnohem bezpečnější.

Literatura

Monografie:

1. BUDKA, Ivan. *Využití právních nástrojů pro potírání organizovaného zločinu*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2017, 118 s.
2. GŘIVNA, Tomáš a kol. *Kriminologie*. 5., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019, 587 s.
3. MAHDALÍČKOVÁ, Jana. *Víme o drogách všechno?* Praha: Wolters Kluwer, 2014, 124 s.
4. MRAVČÍK, Viktor a kol. *Nové psychoaktivní látky v České republice: výskyt, rizika a související opatření: odborná monografie*. Praha: Klinika adiktologie 1. LF UK a VFN v Praze, 2015, 113 s.
5. NĚMEC, Miroslav. *Kriminalistická taktika pro policisty a studenty Policejní akademie České republiky v Praze*. Praha: Abook, 2017, 548 s.
6. NOVOTNÁ, Jaroslava. *Právní pomoc v cizím státu v přípravném řízení trestním* [online databáze]. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015 [cit. 8. srpna 2021]. Dostupné z: databáze beck-online.cz.
7. NOŽINA, Miroslav, VANĚČEK, Miloš. *Národní protidrogová centrála 1991-2016*. Praha: Národní protidrogová centrála, 2016, 130 s.
8. PORADA, Viktor a kol. *Kriminalistika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, 510 s.
9. PORADA, Viktor, STRAUS Jiří. *Mechanoskopie*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2018, 175 s.
10. SCHEINOST, Miroslav a kol. *Trendy vývoje organizovaného zločinu a jeho vybraných forem*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2018, 154 s.
11. STRAUS, Jiří, KLOUBEK, Martin. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, 184 s.
12. STRAUS, Jiří. *Metodika vyšetřování drogové kriminality*. Praha: Policejní akademie České republiky, 2006, 47 s.
13. STRAUS, Jiří. *Metodika vyšetřování drogové kriminality*. Praha: Policejní akademie České republiky, 2006, 47 s.
14. ŠRAMKOVÁ, Dana a kol. *Celní správa ve funkčním pojetí*. Brno: Masarykova univerzita, 2012, 282 s.

15. TEFUNKOVÁ, Michaela. *Možnosti zjišťování míry a struktury sekundární drogové kriminality v podmínkách České republiky*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2019, 109 s.
16. VRÁBLOVÁ, Miroslava a kol. *Drogové trestné činy*. Praha: Leges, 2018, 214 s.
17. ZEMAN, Petr a kol. *Drogová kriminalita a trestní zákoník*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2015, 224 s.

Komentáře:

18. DRAŠTÍK, Antonín. *Trestní zákoník: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, 3264 s.
19. ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád: komentář* [online databáze]. 7., doplněné a přepracované vydání. Praha: C.H. Beck, 2013 [cit. 8. srpna 2021]. Dostupné z: databáze beck-online.cz.
20. DRAŠTÍK, Antonín. *Trestní řád: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2017, 2552 s.
21. VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2014, 461 s.
22. ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník: komentář* [online databáze]. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2012 [cit. 5. července 2021]. Dostupné z: databáze beck-online.cz.

Odborné časopisy:

23. BAŽILOVÁ, Blanka a kol. *Nové Ramanovy spektrometry. Clo douane, Měsíčník celní správy České republiky*, 2020, roč. 54, s. 12.
24. BROZA, František. *Kryptoměna Bitcoin. Bulletin Národní protidrogové centrály: Drugs & forensics bulletin*, 2016, č. 3, s. 28–33.
25. DEMKOVÁ, Marcela, JELÍNEK, Vladimír. *Transnárodní organizovaný zločin jako globalizující se hrozba. Bulletin Národní protidrogové centrály: Drugs & forensics bulletin*, 2016, č. 1, s. 45–49.
26. FRYŠTÁK, Marek. *Trestné činy proti měně de lege lata a de lege ferenda. Kriminalistika* [online], 2008, č. 2. [cit. 13. června 2021]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/trestne-ciny-proti-mene-de-lege-lata-a-de-lege-ferenda.aspx>
27. GALAJDOVÁ, Dominika a kol. *Přehled aktuální judikatury I/2018. Revue pro právo a technologie* [online], 2018, č. 17, s. 63–64 [cit. 23. července 2021]. Dostupné z: <https://doi.org/10.5817/RPT2018-1-4>.

28. HAVELKOVÁ, Lenka. Poštovní pytle v Chebu. *Clo douane, Měsíčník celní správy České republiky*, 2018, roč. 52, s. 4.
29. HAVRÁNEK, Daniel. Právní rámec spolupráce zpravodajských služeb a Policie České republiky. *Správní právo* [online], 2014, s. 167–179 [cit. 24. června 2021]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/docDetail.aspx?docid=21840070&doctype=ART&>.
30. HOFFMAN, Pavel. Čtvrt století proti drogám. *Clo douane, Měsíčník celní správy České republiky*, 2015, roč. 49, s. 10–11.
31. HOŘÍNEK, Jan. Mezinárodní forenzní databáze Reliéf I. Část. *Bulletin Národní protidrogové centrály: Drugs & forensics bulletin*, 2017, č. 1, s. 55–57.
32. IMRAMOVSKÝ, Aleš, SEDLÁK, Miloš. Odhady v trendech „inovativního“ chování výrobců a distributorů málo známých nebo nových psychoaktivních látek. *Bulletin Národní protidrogové centrály: Drugs & forensics bulletin*, 2014, č. 4, s. 21–24.
33. JONÁŠ, Karel. Chyť mě, když to dokážeš – nelegální prodej farmaceutik na internetu. *Bulletin Národní protidrogové centrály: Drugs & forensics bulletin*, 2019, č. 1, s. 29–32.
34. KALIVODA, Ondřej. Nejvíce sledovaných zásilek realizují drogaři v Brně. *Clo douane, Měsíčník celní správy České republiky*, 2020, roč. 54, s. 10–12.
35. KLANICA, Tomáš. Přeprava zásilek z pohledu celních správ. *Bulletin Národní protidrogové centrály: Drugs & forensics bulletin*, 2017, č. 4, s. 34–36.
36. KOLINSKÁ, Martina a kol. Společná pracoviště policejních a celních služeb. *Clo douane, Měsíčník celní správy České republiky*, 2016, roč. 50, s. 8–9.
37. KUCHAR, Martin, KITRZLEROVÁ, Alžběta. Nové zneužívané látky v Evropě. *Bulletin Národní protidrogové centrály: Drugs & forensics bulletin*, 2014, č. 4, s. 3–9.
38. LÁTAL, Martin, HRNČÁL, Tomáš. Nové speciální vozidlo pro detekci a kontrolu OPL. *Clo douane, Měsíčník celní správy České republiky*, 2021, roč. 55, s. 8–9.
39. LEHMERT, Karel. Spektrometr Gemini – skutečná mobilní laboratoř v jedné ruce. *Bulletin Národní protidrogové centrály: Drugs & forensics bulletin*, 2015, č. 3, s. 44–46.
40. LOUČNÝ, Jiří. Internet a datové sítě – „jak na to“. *Bulletin Národní protidrogové centrály: Drugs & forensics bulletin*, 2013, č. 4, s. 8–12.
41. MIŠKOVSKÁ, Šárka. Drogy na celní poště. *Clo douane, Měsíčník celní správy České republiky*, 2018, roč. 52, s. 17.
42. MRAVČÍK, Viktor a kol. Omamné a psychotropní látky jsou když... – návrh legislativní definice omamných a psychotropních látek v ČR. *Trestněprávní revue* [online databáze], 2016, č. 5 [cit. 19. června 2021]. Dostupné z: [databáze beck-online.cz](http://databaze.beck-online.cz).

43. POLANSKÝ, Zdeněk. EUROPOL je i pro celní správy. *Clo douane, Měsíčník celní správy České republiky*, 2018, roč. 52, s. 3, 6–7.
44. PRAGEN, Mirka a kol. Mezinárodní spolupráce v oblasti protidrogové politiky. Česká protidrogová politika jako součást globálního a evropského prostoru. *Zaostřeno na drogy* [online]. 2005, roč. 3, č. 4, s. 12 [cit. 11. července 2021]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/ppov/protidrogova-politika/koordinace/Zaostreno-200504.pdf>.
45. REPÍK, Bohumil. Lidská práva a závažné formy kriminality. *Trestněprávní revue* [online databáze], 2006, roč. 5, č. 10, s. 285 [cit. 12. června 2021]. Dostupné z: databáze becko-online.cz
46. STRNADOVÁ, Martina. Výcvikové zařízení služební kynologie celní správy ČR jako propagátor české služební kynologie v roce 2018. *Bulletin Národní protidrogové centrály: Drugs & forensics bulletin*, 2019, č. 2, s. 21–25.
47. TÁBORSKÝ, Vladimír a kol. Projekt „Reliéf“. *Kriminalistika* [online]. 2009, č. 3 [cit. 5. července 2021]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/projekt-relief.aspx>.
48. TÁBORSKÝ, Vladimír. Projekt Reliéf na 44. evropské regionální konferenci Interpolu v Praze. *Bulletin Národní protidrogové centrály: Drugs & forensics bulletin*, 2016, č. 3, s. 43–46.
49. TÁBORSKÝ, Vladimír. Úvodní mezinárodní konference projektu Reliéf v rámci programu švýcarsko-české spolupráce konaná ve dnech 28. – 29.5.2014 v kongresovém sálu hotelu Corinthia Praha. *Bulletin Národní protidrogové centrály: Drugs & forensics bulletin*, 2014, č. 3, s. 3–8.
50. TÁZLER, Martin, JIRSA, Jan. Mobilní laboratoř. *Clo douane, Měsíčník celní správy České republiky*, 2017, roč. 51, s. 10–11.
51. TISANČÍN, Jan. Kryptoměny, jejich princip a uplatnění v nelegálním obchodu. *Bulletin Národní protidrogové centrály: Drugs & forensics bulletin*, 2020, č. 1, s. 21–26.

Příspěvky ve sborníku:

52. COUFALOVÁ, Bronislava. Organizovaný zločin – vymezení pojmu. In: JELÍNEK, Jiří (ed.). *Organizovaný zločin: (trestněprávní, trestněprocesní a kriminologické aspekty: sborník příspěvků z mezinárodní vědecké konference Olomoucké právnické dny, květen 2014, trestní sekce*. Praha: Leges, 2014, s. 27–36.

53. COUFALOVÁ, Bronislava. Organizovaný zločin – vymezení pojmu. In: JELÍNEK, Jiří (ed.). *Organizovaný zločin: (trestněprávní, trestněprocesní a kriminologické aspekty: sborník příspěvků z mezinárodní vědecké konference Olomoucké právnické dny, květen 2014, trestní sekce*. Praha: Leges, 2014, s. 28–33.

Právní předpisy a související dokumenty:

54. Sdělení Ministerstva spravedlnosti ze dne 13. července 2004, č. j. 228/2003-Zn podle § 21 zákona č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících a podle § 6 vyhlášky č. 37/1967 Sb., k provedení zákona o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů o vydání seznamu ústavů kvalifikovaných pro znaleckou činnost (2/2004 ÚVě).
55. Sněmovní tisk č. 642/0. Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, ze dne 13. listopadu 2019.
56. Sněmovní tisk č. 864/0. Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 378/2007 Sb., o léčivech a o změnách některých souvisejících zákonů (zákon o léčivech), ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, ze dne 13. května 2020, s. 1.
57. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (Trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.
58. Zákon č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě, ve znění pozdějších předpisů.
59. Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
60. Zákon č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
61. Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR ve znění pozdějších předpisů.
62. Zákon č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů, ve znění zákona č. 247/2014 Sb.
63. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Judikatura:

64. Ústavní soud: náleží Ústavního soudu ze dne 28. února 1996, sp. zn. Pl. ÚS 9/95 (N 16/5 SbNU 107)
65. Ústavní soud: Usnesení Ústavního soudu ze dne 8. října 2002, sp. zn. II. ÚS 552/01
66. Nejvyšší soud: usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. února 2004, sp. zn. 5 Tdo 1366/2004 (č. 553/2004 Sb.)
67. Ústavní soud: usnesení Ústavního soudu ze dne 28. Července 2008, sp. zn. II. ÚS 812/06 (ÚS 1788/2008)
68. Nejvyšší soud: stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 25. září 2014, sp. zn. Tpjn 301/2014 (č. 51/2014 Sb. rozh. a stan.).
69. ESLP: rozsudek senátu ESLP ze dne 12.01.2017, *Bátěk a ostatní proti České republice*, č. 54146/09
70. Ústavní soud: Usnesení Ústavního soudu ze dne 7. srpna 2018, sp. zn. I. ÚS 3069/17

Internetové zdroje:

71. Celní správa České republiky. *O Celní správě České republiky* [online]. Celnisprava.cz, 25. června 2021 [cit. 28. července 2021]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/o-nas/Stranky/o-ceske-cs.aspx#Trestn%C3%AD%20%C5%99%C3%ADzen%C3%AD>.
72. Celní správa České republiky. *Schéma organizačního uspořádání Generálního ředitelství cel* [online]. Praha: Generální ředitelství cel, 2020, k 1. lednu 2020 [cit. 31. července 2021]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/o-nas/organizacni-struktura/Document/s/grc.pdf>.
73. Evropské monitorovací centrum pro drogy a drogovou závislost. *Evropská zpráva o drogách: Trendy a vývoj. 2021* [online]. Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie, 2021 [cit. 6. července 2021]. Dostupné z: https://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/13838/2021.2256_CS0906.pdf.

74. GOLIS, Ondřej. *Policie si na univerzitě objednala pěstování konopí. Místo posudku mají problémy* [online]. Lidovky.cz, 22. ledna 2015 [cit. 3. července 2021]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/domov/policiste-si-nechali-pestovat-marihuanu-na-univerzite-povoleni-nemela.A150121_161005_ln_domov_ogo.
75. KUDLÁČKOVÁ, Barbora. *Operace „AIRBUS“ a „KOMP“* [online]. Policie.cz, 22. ledna 2020 [cit. 26. července 2021]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/operace-airbus-a-komp.aspx>.
76. KUDLÁČKOVÁ, Barbora. *Výroční zpráva NPC za rok 2020* [online]. Policie.cz, 25. června 2021 [cit. 26. července 2021]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/vyrocní-zprava-npc-za-rok-2020.aspx>.
77. MZV ČR. *Organizace spojených národů* [online]. Mzv.cz, © 2021 [cit. 11. července 2021]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/mission.vienna/cz/organizace_v_pusobnosti_mise/osn/index.html.
78. NMS, Úřad vlády ČR. *Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti* [online]. Drogy-info.cz, © 2015 [cit. 11. července 2021]. Dostupné z: <https://www.drogy-info.cz/nms/o-nas/narodni-monitorovaci-stredisko-pro-drogy-a-zavislosti/>.
79. Policie ČR. *Přírodovědné zkoumání. Kriminalistické expertizy v oblasti biologie, genetiky, fyziky, chemie a antropologie* [online]. Policie.cz, © 2021 [cit. 9. srpna 2021]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/celorepublikove-utvary-kriminalisticky-ustav-praha-zpravodajstvi-test-3.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>.
80. Rada EU. *Rada schválila protidrogovou strategii EU 2021-2025. Tisková zpráva* [online]. Europa.eu, 18. prosince 2020 [cit. 11. července 2021]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2020/12/18/council-approves-the-eu-drugs-strategy-for-2021-2025/>.
81. RŮŽIČKA, Miloslav. *K některým otázkám postupu policie a státního zástupce v souvislosti s využíváním operativně pátracích prostředků a tzv. skrytou reakcí policie na již páchanou trestnou činnost, možnosti ustavení specializovaných justičních orgánů pro stíhání korupce* [online]. Mvcr.cz, 5. prosince 2006 [cit. 1. května 2021]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/korupce-opp-doc.aspx>.
82. SRNKOVÁ, Petra. *RELIÉF převzal Interpol* [online]. Policie.cz, 4. dubna 2019 [cit. 6. července 2021]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/relief-prevzal-interpol.aspx>.

83. TESÁRKOVÁ, Alžběta. „Tráva“ z automatu. *Konopné výrobky bez omezení se v Česku objeví až na 50 místech* [online]. Lidovky.cz, 20. července 2020 [cit. 10. července 2021]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/byznys/trava-z-automatu-konopne-vyrobky-bez-omezeni-budou-v-cesku-az-na-50-mistech.A200717_131348_firmy-trhy_tesa.
84. Vláda České republiky. *Národní strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním 2019–2027* [online]. Vlada.cz, 15. května 2019 [cit. 16. října 2020]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/cz/ppov/protidrogova-politika/strategie-a-plany/narodni-strategie-prevence-a-snizovani-skod-spojenych-se-zavislostnim-chovanim-2019_2027-173695/.
85. ZEMAN, Petr a kol. *Postih provozovatelů growshopů. Závěrečná zpráva z výzkumného úkolu* [online]. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2019 [cit. 10. července 2021]. Dostupné z: http://www.ok.cz/iksp/docs/zzv2019ii_growshopy.pdf.

Abstrakt

Předkládaná diplomová práce se zabývá odhalováním drogových trestných činů, a to především ve fázi jejich latence a v počáteční fázi prověřování orgány činnými v trestním řízení. Také se zaměřuje na odhalování drogové kriminality z pohledu nových kriminalistických metod. Stěžejní část práce se zabývá nedostatky právní úpravy policejního informátora. V práci je rozebrán problém obchodu s drogami na darknetu a jeho odhalování v tomto prostředí. Následně se práce věnuje odhalování drog v zásilkách, které jsou distribuovány právě po objednavce přes internetová tržiště. V souvislosti s tímto tématem jsou v práci rozebrány některé mezinárodní projekty spolupráce a také nové technologie k odhalování psychotropních a omamných látek.

Klíčová slova

Omamná a psychotropní látka, operativně pátrací činnost, informátor, odorologie, darknet, Systém včasného varování

Abstract

This diploma thesis deals with the detection of drug crimes, especially in the phase of their latency and in the initial phase of examination by law enforcement agencies. The thesis also focuses on detecting drug crime from the perspective of new forensic methods. The main part of the thesis deals with the shortcomings of the legal regulation of the police informant. Also the thesis deals with the problem of drug trafficking on Darknet and its detection in this environment. Subsequently, the work deals with the detection of drugs in shipments, which are distributed just after ordering through Internet marketplaces. In connection with this topic, some international cooperation projects are analyzed in this thesis, as well as new technologies for the detection of psychotropic and narcotic substances.

Keywords

Narcotic and psychotropic substances, Operational and investigative actions, informant, odorology, darknet, Early Warning System